

Naročnina mesečno 15 Lir, za inozemstvo 20 Lir — nedeljska izdaja celoletno 34 Lir, za inozemstvo 50 Lir. Ček. rač. Ljubljana 10.650 za naročnino in 10.349 za inserate.

Podružnica: Novo mesto.

Izključna pooblaščenka za oglaševanje italijanskega in tujega izvora: Unione Pubblicità Italiana S. A., Milano.

SLOVENE

Abbonamenti: Mese 15 Lire; Estero, mese 20 Lire, Edizione domenica, anno 34 Lire, Estero 50 Lire. C. C. P. Lubiana 10.650 per gli abbonamenti: 10.349 per le inserzioni.

Filiale: Novo mesto.

Izhaja vsak dan zjutraj razen ponedeljka in dneva po prazniku.

Uredništvo in uprava: Kopitarjeva 6, Ljubljana. Redazione, Amministrazione: Kopitarjeva 6, Lubiana. Telefon 4001—4005.

Concessionaria esclusiva per la pubblicità di provenienza italiana ed estera: Unione Pubblicità Italiana S. A., Milano.

Vojno poročilo št. 648

Sijajen uspeh italijanskih podmornic ob ameriški obali

Enajst sovražnih letal uničenih na Maiti - Dve sovražni podmornici potopljene

Glavni Stan italijanskih Oboroženih Sil objavlja:

Sovražni izvidniški oddelki, ki so se spopadli z našo patrolo v pokrajini Mekili, so bili z izgubami zaporedi v beg. Naši letalski oddelki so uspešno napadli mehanizirano orožje in so ga mnogo poškodovali.

Od ponočnega poleta angleških letal na Bengazi ni zaznamovana nikaka škoda v gradivu ali ljudeh.

Nadaljevalo se je dnevno in nočno obstreljevanje Malte. Letališča, shrambe in skladišča so zadele bombe vseh kalibrov. Na večkrat zadetih ciljeh so se razbesneli veliki in dolgotrajni požari. Sovražnik je izgubil 11 letal, od katerih jih je bilo 6 uničenih na zemlji, 5 pa so jih sestrelili nemški lovci.

Nek naš konvoj, ki se je vračal iz Libije v spremstvu pomorskih in letalskih sil, je bil napaden od sovražnih torpednih letal, pa je odbil njihovo zasedo s spretnim manevriranjem in z izdatnim streljanjem ter je brez kakršne koli izgube prispel v namembni kraj. Med napadom sta dve zadeti angleški letali strmoglavili v morje. Torpedovki »San Martino« in »Sollerino«, ki sta jima poveljevala poročnika bojne ladje Angelo Pavatol in Mirco Vedovato, sta vsaka na različnih krajih in na različna dneva potopili po eno sovražno podmornico. Tako so Angleži v teku zadnjih štirih tednov izgubili v Sredozemlju šest podmornic.

Naše podmornice, ki delujejo ob obalah Združenih držav, so potopile 23.500 ton sovražnega ladjevja. V tem področju je bilo torej v enem tednu potopljenih 57.000 ton ladjevja. Pri tem so se posebno odlikovale podmornice pod poveljstvom korvetnih kapitanov: Longansija, Catania, Giacomija, Giudicija in Fecia di Cossato.

Novi japonski poslanik v Moskvi

Tokio, 11. marca. AS: Novi japonski poslanik v Moskvi Satoh je danes zapustil Tokio in se podal na pot v Sovjetsko Rusijo.

Aretacije na Angleškem

Lizbona, 11. marca. AS: Iz Londona poročajo, da so začele oblasti strogo postopati proti defetizmu in sejalcem zmešnjave. Doslej sta tisk in javnost lahko svobodno govorila o političnih in vojaških dogodkih ter jih kritizirala, sedaj pa so se razmere zelo poslabšale, zato so postrožili cenzuro ter začeli zavirati vsakršno kritiko. Včeraj je bil na londonski borzi prijel v finančnih krogih znani John Whiteworld, ki je hudomušno pripomnil k uradnemu poročilu, da so se angleške čete v Birmi uspešno umaknile: »Vse naše bitke se končajo z uspešnimi umiki. Kadar nas bodo Nemci napadli z našega otoka, bomo svetu sporočili svoj dokončni veliki uspeh.« Tudi drugje po Londonu in na deželi je bilo več oseb zaprtih.

USA so ustavile pošiljke v Francosko Afriko

Bern, 11. marca. AS: Po poročilih iz Washingtona je državni podtajnik Sumner Welles izjavil na tiskovni konferenci, da bodo ustavljene vse ameriške pošiljke v ozemlja francoske Severne Afrike, dokler ne bo sklenjena zadovoljiva pogodba s francosko vlado.

Ob spremembi madžarske vlade

Budimpešta, 11. marca. AS: Državni upravitelj Horthy je sprejel novega ministrskega predsednika de Kallaya in vse članke vlade, ki so prisegli. Zvečer je bila prva seja nove vlade. Državni upravitelj Horthy je poslal Bardossyju, bivšemu predsedniku vlade, posebno pismo, v katerem izraža svoje visoko priznanje za umno delo, katero je bil opravil za svojega predsednikovanja. Hkratu izraža upravitelj upanje, da si bo Bardossy spet okrepil zdravje in se potem znova posvetil državniki poslom. Horthy je sporočil Bardossyju, da mu je podelil v priznanje za zasluge, izkazane državi, veliki križ krone sv. Stefana.

Večerni madžarski listi so objavili uradna poročila o imenovanju nove vlade in de Kallaya za njenega predsednika. »Magyarország« poudarja, da bo nova vlada nadaljevala politiko prejšnje vlade na znotraj kakor na zunaj. Novi ministrski predsednik je bil štiri leta sodelavec generala Gombösa in prvobornik v boju proti boljševizmu, ki je prinesel uničenje boljševiškega režima Bele Kuna. Bil je vedno zvest izpolnjevalec naročil

Pred vpadom v Avstralijo in Indijo

Pred važnim govorom predsednika Toja — Ameriška križarka potopljena — Oklic indijskega podkralja

Stockholm, 11. marca. AS: Avstralski politični in časnikarski krogi so v nasprotju z londonskimi trditvami enodušno izjavili, da bodo Japonci napadli Avstralijo in Indijo. Avstralsci zato zahtevajo od londonske vlade, naj preneha z vrsto strateških umikov in začne z veliko ofenzivo, ki naj pridobi vsaj nekaj tednov časa, da bi lahko v Avstralijo prispela pomoč Združenih držav.

Tokio, 11. marca. AS: Japonski cesarski stan objavlja, da je skupina japonskih rušilcev, ki delujejo v Indijskem morju, dne 2. marca potopila zahodno od Avstralije ameriško križarko »Marblehead«, ki je imela 7050 ton in je plula proti nekemu avstralskemu pristanišču. Neki japonski rušilec je torpediral in potopil sovražno polagalko min pri otoku Lombu.

Saigon, 11. marca. AS: Iz Novih Delhov se je

izvedelo, da je izdal indijski podkralj danes naslednji proglas na Indijce:

»Prihodnje tedne boste poklicani pod orožje v narodno armado. Dežela, v kateri živimo, je ogrožena. Vsak izmed nas mora stopiti v boj. Držite se hrabro, vzpodbujajte pogumne, bodrite malo dušne, zavračajte klepetulje, naznanite izdajalce!«

Saigon, 11. marca. AS: Po poročilih iz Avstralije so se včeraj novi japonski oddelki izkrcali na Novi Gvineji pri Finschafenu, kjer so zasedli letališče in mestno okolico, kjer je tudi pristanišče za ladje. To je že tretje japonsko izkrcanje na Novi Gvineji.

Bern, 11. marca. AS: Po poročilih iz Londona so pristojni krogi angleške prestolnice izjavili, da so brez točnih poročil o usodi angleških čet, ki so izpraznile Rangoon. Upajo, da so se lahko

umaknile proti Tharawadyju ali Letpadamu ob progi Rangoon—Prome. Letpadam je važno železniško križišče 100 km daleč od Rangoona, Prome pa je važno rečno pristanišče sredi znanih birmanskih petrolejskih ležišč.

Tokio, 11. marca. AS: Japonski parlament bo sklican 12. marca, ko bodo govorili ministrski predsednik Toja, vojni in mornariški minister o poteku dosedanjih vojnih dogodkov. Ob tej priliki bo parlament izrazil svojo zahvalo oboroženim silam. Ministrski predsednik Toja bo podal nekaj izjav, med katerimi bo zlasti važna izjava glede odnosov japonske vlade do Holandske Indije, Avstralije in Nove Zelandije. Po poročilu informacijskega ministra bodo po vsej Japonski razobešili državne zastave in z raznimi slovesnostmi proslavljali vdajo Holandske Indije. Ljudstvo bo molilo za padle in za ozdravljenje ranjenih vojakov.

Rim, 11. marca. AS: Z vdajo Jave se začne novo vojno obdobje na Tihem morju. Vojna se naglo bliža Avstraliji, od koder prihajajo glasovi o »ločenem miru«. Medtem ko v Londonu na dolgo in široko razpravljajo o vprašanju odnosov do Sovjetske Rusije in medtem ko se z dneva v dan kaže večji nered v izdelovanju orožja ter v vojaški upravi v Združenih državah, se Japonci borijo s silnim zaletom in osvajajo strateške postojanke ogromnega pomena ter neizčrpna zemeljska bogastva. Na avstralske prošnje doslej ni bilo odgovora. Govorijo o veliki ameriški pomoči, toda doslej še ni nobena okrepitev dospela na cilj. Zdi se pa tudi, da se London ne zmenj dosti za sodelovanje v obrambi Avstralije.

Rim, 11. marca. AS: Timesov dopisnik iz Birmanije piše, da je po padcu Rangoona ena najvažnejših angleških nalog preprečiti padec Lašija. V Lašiju so namreč nakopičene velike množine vojnega gradiva za Kitajsko, ki jih že več mesecev niso mogli spraviti na varno. Dopisnik je pesimist, da bi zaradi nadzorstva Japoncev nad birmansko cesto to gradivo po kaki drugi poti lahko prišlo na Kitajsko.

Tokio, 11. marca. AS: Indijsko-nizozemske, avstralske, ameriške in angleške čete, ki jih je bilo okoli 100.000 in ki naj bi branile Javo, so mirno položile orožje. Japonci prodirajo jugovzhodno od Surabaya, kjer so že na vseh javnih poslopih japonske zastave.

Zeneva, 11. marca. AS: Izvedlo se je, da bo čungkingška vlada poslala v Washington vojaško poslanstvo, ki naj pritiska na Združene države, da bi poslale na Kitajsko pomoč in poskušale najti drugo pot, ker je birmanska cesta dokončno zaprta.

Cripps gre v Indijo

Rim, 11. marca. AS: Agencija Reuter uradno poroča, da bo Cripps odpotoval v Indijo.

Čangkajškov pomočnik

Sanghai, 11. marca. AS: Iz Čungkinga se je izvedelo, da je Čangkajšek imenoval ameriškega divizijskega generala Steelwella za načelnika svojega glavnega štaba.

Proslave v spomin Vojvode Aosta

Minister Teruzzi o velikem junaku, fašistu in simbolu zmage

Rim, 11. marca. A: Včeraj so po vsej Italiji z zavednim ponosom močnih proslavili nepozabnega vojvodo d'Aosta.

V Rimu je v dopolnovorskem gledališču finančnega ministrstva obudil spomin na vojvodo d'Aosta Elia Rossi Passavanti, ki je bil že dvakrat odlikovan z zlato kolajno za hrabrost. Pri tej proslavi je bil tudi Ekske. Thaon de Revel, finančni minister in vsi ravnatelji ministrstva. Krajevnim fašizem petega okrožja je imel spominski govor prof. Oddone Santini, odlikovanec z zlato kolajno. Fašizem sedmega oddelka pa je govoril Amilcare Rossi, ki je bil tudi odlikovan z zlato kolajno. Črnim sracem četrte cone pa je obudil spomin na junaško osebo vojvode Ulderico de Cesaris, odlikovanec z zlato kolajno.

Slovesne proslave so se udeležili tajnik stranke Vidussini s člani vodstva, državni podtajnik za vojsko z zastopniki oboroženih sil, načelnik glavnega štaba milice z generali, vladni dostojanstveniki in zastopniki mestnih oblasti, ranjenici, zastopniki diplomatskega zbora, dvorni plemiči in dvorne dame ter visoki uradniki. Tajnik stranke je zapovedal pozdrav Kralju in Duceju, nato je pa spregovoril minister Teruzzi, ki je najprej v zgostih besedah prikazal razdobja v junaškem življenju vojvode d'Aosta. Spregovoril je o vzvišeni legendi vojne in poezije, ki ga je še kot mladeniča na Seibusiju, na Sabotinu, na kraških skalah in v saharški epopeji doletela. Z besedo maršala De Bona je poveljeval kneževa dejanja v Tagriffu, kjer se je njegova postava dvignila kakor svetilnik.

Kakor orel med orli je Amedej Savojski nadaljeval svoj bleščeči vzpon. V Abesiniji je bil potreben fašistovski podkralj in vojvoda je to bil, ker je globoko oboževal in razumel revolucijo črnih srac. Z vsem svojim srcem in vsem svojim duhom se je oklepal načel revolucije in izpolnjeval v imperiju zares fašistovsko delo. Ni si mogel misliti življenjskega pojmovanja, ki bi bolj odgovarjalo fašistovskim načelom. Fašizem pravi »Živi nevarnost. Kneževu življenje je bilo nepretrgano teženje za nevarnostjo, teženje za najhujšimi preskušnjami. Fašizem pravi tudi »Pojdite k ljudstvu — in knežev sree je bilo z ljudstvom in v ljudstvu, s katerim se je vedno spajal, delal z njim tudi ročno, vedno srečen, da je temu ljudstvu lahko kaj dal, če drugega ne, pa vsaj smehljaj, ki ga je to ljudstvo včasih tako hudo potrebovalo. Fašizem pravi tudi »Verovati, poslušati, boriti se — in knez je vedno bil mistični vernik, poslušal

je s ponižnostjo velike duše, boril se je vse življenje.

Ta fašistovski knez je prišel v imperij nekega divjega jutra s sijajem svojega kraljevskega imena. Temu imenu je znal dodati novo bleščečo slavo s svojim poglavarstvom delom. »Ti si poglavar, mu je na meji pušave nekoč dejal libijski odličnik, ki ga je videl v boju. »Ti si poglavar, so ponavljala ljudstva v imperiju, ko so ga videla, kako dela naselbine, ceste, mesta in plodna polja.

Ločen od vsega in od vseh je vojvoda d'Aosta dal zapovedi, napadel nasprotnika, osvojil Somalijo in ko je sovražnik s tisoči vojaških prevozov zgostil svojo grožnjo iz Sudana, je pripravil obrambo. Po poldrugem mesecu neukrotljivega odpora je Keren ostal brez letalstva, brez pomoči, brez upanja, pa se je še pognal kvišku kakor ladja, ki so jo pograbil valovi uničevalnega viharja. Vojvoda d'Aosta je telefoniiral generalu Brusciu: »Treba se je upirati! In Brusci je odgovoril: »Ne dvomite, Visokost, upirali se bomo!«

In knez je hodil med svojimi prehrabrilimi vojniki, jih navduševal s svojim glasom, s svojim zgledom in Keren se je upiral še mesec dni. Petkrat je bil sovražnik prisiljen ojačiti svoje vrste, preden je mogel biti kos posadki, ki ni imela več nobene druge podpore, kakor veliko vero v domovino in gorečo ljubezen do poglavarja. Usoda Etiopije je prinesla slavni dodatek, s katerim je Bog hotel še enkrat razmrevati našega duha. Poslednja vojvodova skala je bil Amba Alagi. Tu je bila spisana najbolj bleščeča stran tega junaškega spava. Tu so se Mussolinijevi Italijani izkazali vredni Tosellijsve slave.

Ker ni bilo več mogoče spraviti na varno niti ranjenec, ki so se kupili v tisočih, se je knez odločil za neizogibno in obvestil Duceja, ko je svojo vero zapečatil z vzvišeno besedo: »Vrnili se bomo!« Da, vojvoda, tako je, kakor pravite vi, vrnili se bomo! je odgovoril Duce. In beseda vere ter gotovosti se je zarezala v zgodovino.

Knez je tako sprejel izzivstvo, da bi delil usodo svojih vojakov in da bi znova potrdil neizpodbitno resnico, da italijanski generali ne beže, kadar se pokaže nevarnost.

Minister Teruzzi je končal svoj vzvišeni in ganljivi govor s proslavljanjem bleščečega in nesmrtnega spomina kneza junaka: »Vrnili se bomo, o knez Savojski, zakaj zmagali bomo, dobili vojno, ker smo se spustili z mogočnimi zavezniki iz trojne zveze v boj iz življenjskega razloga, da bi strli obroč, ki nas je zasužnjeval. Ko bomo dosegli zmago, bomo spet stopili na ceste imperija.

Obsodba vojnega sodišča

Vojaško sodišče II. armade, odsek Ljubljana. Razlozba sodbe po čl. 370 vojaško kazni, postopka. V imenu Nj. Vel. Viktorja Emanuela III. po milosti božji in volji naroda, Kralja Italije in Albanije, Cesarja Abesinije.

Vojaško sodišče II. armade, odsek Ljubljana, je v javni razpravi dne 25. februarja in naslednje dni izreklo na temelju razpravnega gradiva naslednjo razsodbo proti:

1. Krašovec Francu pok. France in Srok Terezi, roj. v Gorici 1. I. 1903 in tam bivajočemu na št. 2, kmetu;

2. Lichtenbergerju Mariju, sinu Karla in Jožefe Saksida, roj. v Gorici 10. X. 1919, bivajočemu v Bevkah pri Vrhniki, čolnarju;

3. Lichtenbergerju Herbertu, sinu Karla in Jožefe Saksida, roj. 10. XII. 1920 v Gorici, bivajočemu v Bevkah št. 86, kmetu;

4. Gabrovšku Cirilu, sinu Ivana in Marije Novak, roj. 26. VI. 1911 v Godoviču (Gorizia), bivajočemu v Bistri št. 6, vozniku;

5. Godcu Ernestu, pok. Antona in Alojzije Ravnarja, roj. 1. V. 1910 v Ljubljani in tam stanujočemu na Sv. Petra c. 54, kozarju;

6. Babšku Francu, sinu Josipa in Antonije Kržič, roj. 1. X. 1920 v Dolu in tam bivajočemu na št. 12, delavcu;

7. Vontina Francu, sinu Antona in Marije Kavčič, roj. 7. X. 1923 v Ljubljani, bivajočemu na Dolu, št. 11, mizarju;

8. Zigmantu Ivanu, sinu Luke in Ane Zafra, roj. 13. VIII. 1921 v Slavini, bivajočemu v Dolu št. 12, železniškemu delavcu;

9. Ogrinu Vincencu, sinu pok. France in Marije Debevec, roj. 19. VII. 1910 v Padežu pri Borovnici, stanujočemu v Dolu št. 12, delavcu;

10. Letonji Francu, sinu Boštjana in Jožefe Kranjške, roj. 28. XI. 1910 v Dolu in tam stanujočemu na št. 12, delavcu;

11. Trohi Antonu, sinu pok. Antona in Marije Kržič, roj. 14. VIII. 1905 v Borovnici, bivajočemu v Bistri št. 4, težaku;

12. Merlaku Francu, sinu Lovrenca in Frančiške Konce, roj. 8. XI. 1915 v Bistri in tam stanujočemu na št. 12, železničarju;

13. Gantarju Rudolfu, sinu pok. France in pok. Marije Urh, roj. 28. III. 1912 v Bevkah, bivajočemu v Dolu št. 12, mlinarju;

14. Hudobivniku Lovrencu, sinu Ivana in Neže Zupan, roj. 3. VII. 1912 v Dvorju, bivajočemu v Bistri št. 11, natakarju;

15. Koržetu Ivanu, sinu Ivana in Ane Gregorka, roj. 25. IV. 1922 v Bistri in tam bivajočemu na št. 4, vrtnarju;

16. Kržiču Vincencu, sinu Frančiške Kržič, roj. 19. VII. 1921 v Dolu in tam bivajočemu na št. 12, delavcu;

17. Gradišniku Leopoldu, sinu pok. Antona in Katarine Hudoklin, roj. 17. IX. 1912 v Dolu, bivajočemu v Bistri št. 6, delavcu;

18. Tomažinu Avgustu, sinu Jakoba in Marije Fiz, roj. 4. VIII. 1907 v Bukovem, bivajočemu v Dolu št. 11, delavcu;

19. Peclinu Karlu, sinu pok. Ivana in Marijane Negode, roj. 24. XI. 1902 v Bistri, bivajočemu v Dolu št. 11, delavcu;

20. Krašovec Jakobu, sinu Jakoba in Frančiške Makovec, roj. 1. VIII. 1913 v Dolu in tam stanujočemu na št. 21, mehaniku drž. železnice;

21. Svetetu Ivanu, sinu Ivana in Marije Cerk, roj. 28. V. 1908 v Dražičah, bivajočemu v Otonici št. 7, železničarju;

22. Kovčiču Josipu, sinu pok. France in Ivane Kržič, roj. 27. IX. 1900 v Borovnici in tam bivajočemu na št. 154, železničarju;

23. Merlaku Lovrencu, sinu pok. Tomaža in Ursule Mele, roj. 10. VIII. 1880 v Bistri in tam bivajočemu na št. 12, delavcu;

24. Miklavču Antonu, sinu pok. Antona in Ane Sterli, roj. v Caporetu 12. VI. 1808, bivajočemu v Borovnici št. 99, učitelju;

25. Merlaku Stanislavu, sinu Lovrenca in Frančiške Korče, roj. 19. IV. 1922 v Bistri in tam bivajočemu na št. 12, delavcu;

26. Tomažinu Martinu, sinu Ivana in Marije Fritz, roj. pri Sv. Miklavču pri Mariboru 22. X. 1917, bivajočemu v Bistri št. 3, težaku;

27. Vrhovec Francu, sinu Ivana in pok. Marije Pristavec, roj. v Dolu 4. VIII. 1920 in tam bivajočemu na št. 12, delavcu;

28. Riharju Mihaelu, sinu Ivana in Frančiške Kržič, roj. 9. IX. 1914 v Bistri, bivajočemu na Verdu, delavcu;

29. Troharju Josipu, sinu pok. France in Lucije Vidmar, roj. 13. IX. 1927 v Borovnici in tam bivajočemu na št. 50, železničarju;

30. Zbogarju Francu, sinu Štefana in Alojzije Markič, roj. 17. VIII. 1918 v Dolu in tam bivajočemu na št. 54, krojaču;

31. Zbogarju Karlu, sinu Štefana in Alojzije Markič, roj. 4. XI. 1921 v Dolu in tam bivajočemu na št. 54, kovaču;

32. Debevcu Antonu, sinu Antona in Frančiške Bernik, roj. 25. VI. 1922 v Dolu, bivajočemu v Bistri 24, delavcu;

33. Zbogarju Alojziju, sinu Štefana in Alojzije Markič, roj. 15. X. 1912 v Gorenji Vertobji, bivajočemu v Dolu 54, delavcu;

34. Makovec Jakobu, nezak. sinu Helene Makovec, roj. 22. XI. 1907 v Klostru, bivajočemu v Dolu 9, gozdnemu čuvaju;

35. Riharju Francu, sinu Ivana in Frančiške Kržič, roj. 10. X. 1910 v Bistri, bivajočemu v Dolu 12, delavcu;

36. Palčiču Alojziju, sinu Jakoba in Ane Znidaršič, roj. 6. IX. 1914 v Lazah in tam bivajočemu na št. 4, krojaču;

37. Riharju Filipu, sinu Jožefa in Frančiške Mranic, roj. 20. IV. 1922 na Verdu in tam bivajočemu na št. 56, dijaku;

38. Tursiku Viktorju, sinu Andreja in Marije Andolf, roj. 26. VII. 1910 v Dolu in tam bivajočemu na št. 30, mehaniku;

39. Sušmanu Josipu, sinu pok. France in pok. Ane Trasler, roj. 5. II. 1896 v Lazah in tam bivajočemu na št. 2, gozdnemu čuvaju;

40. Petavsu Jakobu, sinu pok. Jakoba in Frančiške Kurk, roj. 29. VIII. 1923 na Vrhniki, bivajočemu v Bistri 2, hlapcu;

41. Ogrinu Karlu, sinu pok. France in Marije Debevec, roj. 30. X. 1901 v Lazah pri Borovnici, bivajočemu v Dolu 12, delavcu;

42. Zigmantu Josipu, sinu Luke in Ane Zafra, roj. 6. III. 1926 v Slavini pri Postumii, železniškemu delavcu;

43. Skobcu Francu, sinu pok. France in Jere Trasler, roj. 11. IV. 1914 v Dolu in tam bivajočemu na št. 11, železniškemu delavcu;

44. Skodla Francu, sinu France in Marije Klesko, roj. 25. V. 1896 na Brezovici, bivajočemu v Bistri 3, čolnarju;

45. Vrhovec Josipu, sinu Ivana in Marije Pristavec, roj. 12. V. 1923 v Dolu in tam bivajočemu na št. 12, delavcu;

46. Prelogu Andreju, sinu Andreja in Frančiške Zdešar, roj. 17. VIII. 1905 v Bistri pri Vrhniki in tam bivajočemu na št. 3, kovaču;

47. Skropcu Ludviku, sinu France in Frančiške Treven, roj. 13. VIII. 1922 v Bistri in tam bivajočemu na št. 4, hlapcu;

48. Telbanu Josipu, sinu Josipa in Stanislave Žitko, roj. 7. XI. 1922 v Dolu in tam bivajočemu na št. 10, dijaku;

49. Telbanu Antonu, sinu Josipa in Stanislave Žitko, roj. 11. I. 1924 v Dolu in tam bivajočemu na št. 10, kmetu;

50. Debevcu Ivanu, sinu Valentina in Marije Mesec, roj. 27. VII. 1911 v Dolu in tam bivajočemu, železničarju;

51. Kovski Francu, sinu Antona in Marije Škrbec, roj. 9. II. 1925 v Dolu in tam bivajočemu, težaku;

52. Pivku Ivanu, sinu Ivana in Marjane Kržič, roj. 7. V. 1926 v Borovnici in tam bivajočemu na št. 88, težaku;

53. Lebnu Karlu, sinu Ivana in Frančiške Debevec, roj. 4. XI. 1920 v Dolu in tam bivajočemu, železničarju;

54. Draslerju Francu, nezak. sinu Marije Drasler, roj. 7. III. 1901 v Borovnici, bivajočemu v Dolu, železničarju;

55. Kavčiču Josipu, neznanega očeta in Marije Kavčič, roj. 12. III. 1915 v Rovtah, bivajočemu v Dolu, železničarju;

56. Jesenku Francu, sinu Ivana in Marije Hrovatin, roj. 27. XI. 1916 v Dolu in tam bivajočemu, železničarju;

57. Lebnu Francu, sinu France in Ivane Murič, roj. 24. XII. 1911 v Dolu in tam bivajočemu na št. 16, delavcu;

58. Krašovec Antonu, sinu Jakoba in Frančiške Makovec, roj. 1. II. 1922 v Dolu in tam bivajočemu, dijaku;

59. Lebnu Ivanu, sinu Ivana in Frančiške Debevec, roj. 17. XI. 1912 v Dolu in tam bivajočemu, težaku;

60. Reparju Ivanu, sin pok. Antona in Ane Artec, roj. 8. XII. 1912 v Dolu in tam bivajočemu, mlinarju;

61. Trojerju Ivanu, sinu pok. Ivana in Ane Trojer, roj. 8. XII. 1893 na Vrhniki in tam bivajočemu, težaku;

62. Letonji Antonu, sinu Boštjana in Jožefe Stranšek, roj. 4. I. na Bregu pri Borovnici in tam bivajočemu, delavcu;

63. Peclinu Vincencu, sinu Ivana in Marije Nagode, roj. 9. XII. 1906 v Bistri in tam bivajočemu, delavcu;

64. Zbogarju Ivanu, sinu Štefana in Alojzije Markič, roj. 24. VI. 1904 v Vertobji pri Gorizii, bivajočemu v Dolu;

65. Dormisu Josipu, sinu pok. Gašperja in Marije Zalar, roj. 19. II. 1920 v Peklu pri Borovnici in tam bivajočemu, delavcu;

66. Svetetu Antonu, sinu pok. Josipa in pok. Marije Švigelj, roj. 6. VI. 1912 na Bregu pri Borovnici, bivajočemu v Borovnici, delavcu;

67. Šraju Francu, sinu Ivana in pok. Marije Mele, roj. 9. XI. 1908 v Lazah (Borovnica) in tam bivajočemu na št. 5, železniškemu delavcu;

68. Lebnu Vojku, sinu Vinka in Antonije Petrič, roj. v Dragi (Borovnica) 4. avg. 1922, bivajočemu v Borovnici, železničarju;

69. Škrbcu Josipu, sinu France in Škrbec Marije, roj. v Borovnici 15. marca 1919 in tam bivajočemu na št. 143, železničarju,

ki so obdolženi

vsi: a) Prevratnega združevanja v smislu čl. 4 naredbe z dne 3. X. 1941, ker so bili soudeleženi na prevratni združbi, naperjeni za nasilni prevrat političnega in socialnega reda države, z obtoženo okoliščino za Antona Miklavča in Antona Gradišnika kot voditelja in organizatorja;

b) prevratne propagande v smislu čl. 5. naredbe z dne 3. X. 1941, ker so vršili prevratno propagando, naperjeno za nasilni prevrat političnega in socialnega reda države;

c) napada na življenje pripadnikov Oboroženih Sil (stirje uboji, trije poskušani uboji) v smislu čl. 7. naredbe 3. X. 1941, ker so v noči od 4. na 5. decembra v kraju Preserju pri Ljubljani izvršili napad na življenje pripadnikov Oboroženih Sil ter povzročili s strelnim orožjem, z vojaškimi puškami, strojnicami in z ročnimi granatami smrt vojakov Guida Mocollia, Viljema Mancinja, Avgustina Mannija in Henrika Tombolinija ter poškodbe vojakom Vireliju Moreliju, Hugonu Vecchiju, Hektorju Valenteju in Mihaelu Monorsiju;

d) napadov na javne naprave v smislu čl. 8. naredbe z dne 3. X. 1941, ker so v noči od 4. na 5. decembra prekršili javno varnost in poškodovali železniški most v Preserju z dinamitno eksplozijo;

e) zarote potom združbe v smislu čl. 15. naredbe z dne 3. X. 1941, ker so se združili, da bi izvršili zločine proti varnosti in osebnostim države;

f) članstva pri oboroženi tolpi v smislu čl. 16. naredbe z dne 3. X. 1941, ker so pripadali oboroženi tolpi z namenom, da bi izvršili zločine proti varnosti in osebnostim države; z obtoženo okoliščino za Antona Miklavča in Antona Gradišnika, da sta bila pri tem povzročitelja, organizatorja in voditelja;

g) posesti in nezakonitega nošenja orožja in municije v smislu čl. 2. naredbe z dne 3. X. 1941, ker so nezakonito imeli in nosili zunaj svojega bivališča srednje orožje vojaškega tipa, municijo in vojno orodje.

Iz teh razlogov,

upoštevajoč in uporabljajoč člene zakona, izreka za krive: Godce Ernest, Miklavč Antona, Rihar France, in sicer zločince, ki so jim bili pripisani pod a), b), c), d), g); Gabrovšek Ciril, Babšek France, Zigmant Ivan, Ogrin Vincenc, Letonja France, Troha Anton, Hudobivnik Lovrenca, Korče Ivan, Kržič Vincenc, Tomazin Avgust, Merlak Stanislav, Tomazin Martin, Vrhovec Franc, Rihar Mihael, Troha Josip, Ogrin Karel, Vrhovec Josip, Svete Ivan, in sicer zločince, ki so jim bili pripisani pod a), c), d), g); Vontina Franc, Krašovec Jakob, Debevec Anton, Zbogar Franc, Palčič Alojz, Rihar Filip, Debevec Ivan, Kovska Franc, Jesenko Franc, in sicer zločince, ki so jim bili pripisani pod c), d), g); Merlak Franc, Gantar Rudolf, Petavs Jakob, Skopec Ludvik, in sicer zločince, ki so jim bili pripisani pod a) in g); Makovec Jakob, zločince pod d) in g); Gradišnik Leopold, Peclin Karel, Zbogar Alojz, Skopec Franc, Leben Karel, Leben France, Letonja Anton, Zbogar Karel, Sušman Josip, in sicer zločince pod g).

Razen tega je izreklo vse za krivim zločinom po čl. 16 Ducejevega proglasa z dne 3. X. 1941 za dejanja, ki so jim bila pripisana pod c) in f), s čimer se tako spreminja skupna obtožnica za Zbogarja Karla in Sušmana Josipa glede na zločin sodelovanja v oboroženi tolpi, z olajševalno okoliščino po čl. 311 kazenskega zakonika; glede Kovska Franceta pa z olajševalno okoliščino mladostnosti v smislu čl. 98 k. z. in glede Sveteta Ivana z olajševalno okoliščino delne slaboumnosti v smislu čl. 89 k. z. glede na vse zločine.

Izreka končno za krive: Škodlar France, Krašovec Anton, Leben Ivan, Repar Josip, Leben Rajko, Škrbec Josip, zločina pod a).

Obsoja:

Godce Ernesta, Miklavč Antona, Rihar Franceta, Gabrovšek Cirila, Babšek Franceta, Zigmant Ivana, Ogrin Vincenca, Letonja Franceta, Troha Antona, Hudobivnik Lovrenca, Korče Ivana, Kržič Vincenca, Tomazin Avgusta, Merlak Stanislava, Tomazin Martina, Vrhovec Franceta, Rihar Mihaela, Troha Josipa, Ogrin Karla, Vrhovec Josipa, Vontina Franceta, Krašovec Jakoba, Debevec Antona, Zbogar Franceta, Palčič Alojza, Rihar Filipa, Debevec Ivana, Jesenko Franceta na smrtno kazni z vsemi zakonitimi posledicami;

Merlak Franceta, Gantar Rudolfa, Petavs Jakoba, Skopec Ludvika, Makovec Jakoba, Gradišnik Leopolda, Peclin Karla, Zbogar Alojza, Skopec Franceta, Leben Karla, Leben Franceta, Letonja Antona na dosmrtno ječo z vsemi zakonitimi posledicami;

Zbogar Karla, Kovska Franceta, Sušman Josipa, Svete Ivana na 30letno robijo z vsemi zakonitimi posledicami in odreja, da se Svete Ivan spravi v kaznilnico za ne manj kot 3 leta;

Krašovec Antona, Leben Ivana, Repar Josipa, Leben Rajka, Škrbec Josipa na 5letno robijo in Škodlar Franceta na 5letno robijo z vsemi zakonitimi posledicami.

Vse navedene, razen obsojenih na smrt, obsoja na solidarno plačilo stroškov postopka in vsakega izmed njih na stroške preiskovalnega zapora.

Opročila Svete Antona pripisanih mu obtožb, ker ni izvršil dejanja;

Krašovec Franceta, Lichtenberger Marjana in Lichtenberger Herberta pripisanih jim obtožb pod c, d, e in f, ker gre za osebo, ki niso kaznive v smislu čl. 54 k. z., ter obtožb, pripisanih jim pod a, d in g, ker niso izvršili dejanja; Pivk Ivana in Zigmant Josipa pripisanih jim obtožb, ker gre za osebo, ki jih ni mogoče obtožiti v smislu čl. 98 k. z., in odreja njih odpravo v sodno poboljševalnico za čas, ki ne sme biti krajši od 3 let; Merlak Lovrenca obtožbe pod a zaradi pomanjkanja dokazov in drugih obtožb, ker ni izvršil dejanja; Turšič Viktorja, Kovčič Josipa, Prelog Andreja, Telban Josipa, Telban Antona, Drasler Franceta, Kavčič Josipa, Trojer Ivana, Peclin Vincenca, Zbogar Ivana, Dormis Josipa, Šraj Franceta pripisanih jim obtožb zaradi pomanjkanja dokazov; Gabrovšek Cirila, Babšek Franceta, Zigmant Ivana, Ogrin Vincenca, Letonja Franceta, Troha Antona, Hudobivnik Lovrenca, Korče Ivana, Kržič Vincenca, Tomazin Avgusta, Merlak Stanislava, Tomazin Martina, Vrhovec Franceta, Rihar Mihaela, Troha Josipa, Ogrin Karla, Vrhovec Josipa, Svete Ivana obtožb pod b zaradi pomanjkanja dokazov; Vontina Franceta, Jesenko Franceta obtožb pod a in b zaradi pomanjkanja dokazov; Krašovec Jakoba, Debevec Antona, Zbogar Franceta, Palčič Alojza, Rihar Filipa in Kovska Franceta obtožb pod a zaradi pomanjkanja dokazov in obtožb pod b, ker ni izvršil dejanja; Debevec Ivana obtožb pod a in b zaradi pomanjkanja dokazov; Merlak Franceta, Gantar Rudolfa, Skopec Ludvika, Petavs Jakoba obtožb pod b in c in d zaradi pomanjkanja dokazov; Makovec Jakoba obtožb pod a, c in d zaradi pomanjkanja dokazov; Gradišnik Leopolda, Peclin Karla, Zbogar Alojza, Skopec Franceta, Leben Karla, Leben Franceta, Letonja Antona, Zbogar Karla, Sušman Josipa obtožb pod a in b, ker niso izvršili dejanja, in obtožb pod c in d zaradi pomanjkanja dokazov; Škodlar Franceta obtožb pod c, d, e in f, ker gre za osebo, ki ni kazniva v smislu čl. 54 k. z., in obtožb pod d in g, ker ni izvršil dejanja; Krašovec Antona, Repar Josipa, Leben Rajka, Škrbec Josipa in Leben Ivana obtožb pod c, d, e, f in g zaradi pomanjkanja dokazov in obtožb pod b, ker ni izvršil dejanja. Odreja enkratno objavo te sodbe v izveščku glede obsojenih na smrt in dosmrtno ječo v listih »Il Piccolo« v Trstu in »Jutro« v Ljubljani na stroške obsojencev. Obenem odreja zaplembo zaseženih stvari.

* * *

Sodba je bila izvršena glede naslednjih obsojencev: Gabrovšek Cirila, Godce Ernesta, Babšek Franceta, Zigmant Ivana, Ogrin Vincenca, Letonja Franceta, Krašovec Jakoba, Miklavč Antona, Tomazin Martina, Vrhovec Franceta, Rihar Mihaela, Debevec Antona, Rihar Franceta, Palčič Alojza, Ogrin Karla in Debevec Ivana.

Poveljnik II. armije pa je odločil izvršitev sodbe glede na možnost morebitne pomilostitve glede naslednjih obsojencev: Troha Antona, Hudobivnik Lovrenca, Korče Ivana, Tomazin Avgusta, Troha Josipa, Zbogar Franceta, Rihar Filipa, Vrhovec Josipa, Jesenko Franceta, Vontina Franceta, Merlak Stanislava in Kržič Vincenca.

Gospodarstvo

Predpisi o porazdeljevanju tekstilnih izdelkov, obutve in oblačilnih predmetov

I. Število točk za pritenjo (v kosu) po postavki 7 I. skupine V. naredbe Visokega Komisariata z dne 8. II. 1941, Sl. list št. 511/90-1941 priložene razpredelnice A, se mora ujemati s številom točk za tisto konfekcijo.

To pomeni, da mora biti omejeno število točk za tekoči meter sorazmerno s tistim izdelanim blagom. Vrednost v točkah je bila za izdelano blago določena, upoštevajoč pri tem odnosno največje dopuščene dimenzije, takole:

- a) prti za 6 180×150 cm;
- b) prti za 12 250×200 cm;
- c) prti 60×60 cm.

Ce torej število točk, ki je pripadalo po postavkah 5. a) in b) ter 6 skupine IV gori omejenemu blagu v dolžini 180 odnosno 250 in 60 cm, zvedemo na osnovo 100 cm, potem dobimo v točkah za isto blago, ko se prodaja na meter, te-le vrednosti: 25, 36 in 8.

II. Ugotavlja se, da so maksimalne mere, določene z okrožnico z dne 22. nov. 1941-XX, VIII., No. 4776/102, toč. V. in okrožnico z dne 17. dec. 1941-XX, VIII., No. 4776/172 toč. I) za obutve novorojenčkov, otrok, dečkov in deklic, morajo obenem smatrati tudi za maksimalne mere tudi pri njihovih nogavicah.

Te mere so sledeče:

Novorojenčki do 13 cm dolžine;

Otroci od 1 do dovršenih 4 let: št. 28 (dolžina 18²/₃ cm);

Dečki od 5 do dovršenih 14 let: št. 39 (dolžina 26 cm);

Deklice od 5 do dovršenih 14 let: št. 35 (dolžina 23¹/₃ cm).

Industrijska organizacija v zapadni Evropi

Iz poročila berlinskega zavoda za proučevanje gospodarstva posnemamo: Industrija treh velikih industrijskih držav zahodne Evrope (Francije, Belgije in Holadije) je razvidna iz dejstva, da je v industriji in rudarstvu zaposlenih okoli 10.000.000 oseb, dočim znaša število zaposlenih oseb v rudarstvu in industriji Velike Britanije samo okoli 9.000.000. Gospodarska moč teh držav pa ni prišla toliko do izraza. Sedaj pa se izvršuje gospodarska mobilizacija teh držav, in sicer po nemški upravi v zasedenih ozemljih s sodelovanjem holandskih in belgijskih oblastev ter francoske vlade. Ta mobilizacija služi predvsem gospodarstvu tistih držav. To pomeni predvsem pripravo na bodoče mirovno gospodarstvo, kajti to bo potrebno po končani vojni.

Da se doseže ta cilj, je bilo treba predvsem spraviti v red vse gospodarski mehanizem. Zlasti so bile velike škode na prometnem polju, nadalje so bile velike težave z rekonstrukcijo mest. Nadaljevala so se začeta javna dela. V Holadiji se nadaljuje delo na izsuševanju Zuiderkega jezera, v Belgiji se obnovljajo mesta in začeli so zlasti skrbeti za vodovodno mrežo na deželi ter za melioracije. Francoska vlada je že maja 1941 objavila velikopotezen desetletni načrt za javna dela, ki naj se začne izvajati s 1. januarjem letos. Predvsem namerava postati največji dobavitelj živil v Evropi.

V organizacijskem pogledu za industrijo je bilo treba nadomestiti prejšnje podjetniške organizacije z novimi strokovnimi organizacijami, ki obsegajo po točnem načrtu vsa podjetja odnosnih gospodarskih panog in dajejo točne podatke o proizvodnji in zmoglostih. Tako lahko stopijo v stik z ustrežajočimi nemškimi organizacijami. Poleg tega je bilo potrebno ustvariti državno organizacijo za gospodarstvo s surovinami, nadalje ustvariti pomožne organizacije za oddajo in izvršitev nemških naročil, v kolikor strokovne organizacije in uradi za gospodarstvo s surovinami tega ne zmorejo sami.

Specialno strojenje usnja. Visoki komisariat za Ljubljansko pokrajino je z odlokom z dne 7. marca 1942-XX, št. VIII 1379-1, izdal naslednje pojasnilo: Dopolnjuje navodila, izdana z razpisom dne 3. decembra m. l. VIII Nr. 499-2, se prepoveduje na splošno vsakršno specialno strojenje, kot n. pr. kupron, notranjek itd., ker se ne morejo takšne vrste usnja dejansko uporabljati, ko je predpisano samo izdelovanje običajnih čevljev. Glede na to morajo biti tudi cene usnja skladne izdelani vrsti.

Italija na zagrebškem velesejmu. Za

Proslava spomina Vojvode Aosta v Ljubljani

Spominska slovesnost ljubljanskega fašija

Ljubljana, dne 11. marca.

Včeraj zvečer je tudi ljubljanski fašija proslavil plemeniti lik Njegove kraljevske Visokosti Vojvode Aosta. Proslava je bila v telovadnici GILDA, kjer so se zbrali vsi fašisti, ki tukaj bivajo in veliko število gostnikov.

Navzoči so bili Visoki komisar Ekse. Grazioli, poveljnik armadnega zbora Ekse. Robotti, zvezni tajnik Orlandini, divizijski poveljnik general Orlando.

Knez — vojak

O liku kneza vojaka je govoril fašist dr. Giulio Scarnicci. Pred slovesnostjo je Zvezni Tajnik ukazal pozdrav Kralju in Cesarju in Duceju in njegovemu pozivu se je odzval ponosen vzkliz navzočih. Dr. Scarnicci je s priprostim besedami brez retorike vedel orisati veličasten lik kneza iz Savojske hiše, sina bojevnika 3. armade, vojaka, letalca, junškega poveljnika, vse to pa je podal z močnim poudarkom in z globokim občutjem. Potem, ko je poudaril, da je smrt Amedea Savojskega izvala v vsem svetu globoko čustvo in sicer tisto čustvo ganjenosti, ki se razvije v vsaki najboljši duši, ko izgine velik junak, je govornik opisal življenje velikega kneza, ki je že v svojem 17. letu starosti hotel z vojniki v prvi vrsti deliti žrtve, veselje in pomanjkanje, ko se je vojskoval kot junak na Carsu, na Isonzu, na Sabotinu. Ko se je vojna končala, je imel ravno 20 let. Takoj je objel idealno vero porajajočega se fašizma, ker je takoj domel vse tisto, kar fašizem oznanja in sicer tisti svetovni nazor, ki je bil njemu najbližji.

Dr. Scarnicci je nato nadaljeval s popisom afriških dogodov Visokega kneza, ko je s striem Vojvode Abruca sodeloval pri prvih raziskovanjih in ko je nato pod napadnim imenom zahteval, da bi kot delavec lahko delal v tovarni mila v Kongu. Ko je orisal njegova potovanja po celi

Afriki, kamor se je vrnil kot podpolkovnik, poveljnik saharških čet, se je udeležil vseh bojev ob 20. vzporedniku, je govornik rekel:

>Čutil je, kakor so čutili najboljši Italijani tega časa, da je življenje tveganje in boj, kajti samo tako je vredno to življenje živeti, to je bojevati se vedno in se nikdar ustavljati, nikdar počivati, živeti vedno ob vsaki uri v sredini boja in ob vsakem trenutku obstoja.<

Obramba pri Ambi

Ob veliki pozornosti je tovariš Scarnicci nato orisal plemeniti lik Vojvode Aosta, letalca in Podkralja in je popisal njegovo kolonizacijsko delo v Vzhodni Afriki. Z izbranimi besedami je opomnil na veličastne ure obrambe pri Ambi Alagiju in sicer v tisti divji Afriki, kjer je hotel ostati, namesto da bi izkoristil priliko, kakor bi to storil kak angleški častnik, da bi se z zadnjim letalom vrnil v domovino.

Hotel je ostati skupaj s svojimi vojniki in je z njimi delil zadnje mučeništvo ujetništva, kakor je poprej z njimi delil žrtve in pomanjkanje.

Svoj govor je govornik zaključil z naslednjimi besedami:

>Sovražnik je dokazal svoje popolno pomanjkanje čuta za plemenski ponos in smisla za civilizacijo in razkrinkuje svoj cinični obraz zaslužnjaveca, ko štiti roparskega in morilskega črca, da bi se znesel nad našimi brati, ki so prinesli drugo civilizacijo in ga pri tem podpira, ko ukazuje tisti deželi, katere zemlja je prepojena z našo najčistejšo krvjo. Mi pa pri čednostih naših vojakov prisegamo, prisegamo pri junaštvu in mučeništvu njihovega poveljnika, mi ti, Vojvoda Aosta, najvišji junak, prisegamo, da bo na Ambi Alagiju jutri in vedno vihrala italijanska trobojnica.<

Plemeniti in globoki govor so vsi navzoči navdušeno sprejeli in govorniku živahno čestitali.

Ljubljanski mesarji nekdanj in sedaj

Letos bodo dokončno urejene nove mesarske tržnice, ki jih je zgradila mesna občina ob Ljubljani od trimostja do Zmajskega mostu. Tako bo končno urejeno najbolj pereče vprašanje Ljubljane, ki je prav gotovo trpela na ugledu zaradi neprimernih lesenih mesarskih tržnic, ki so dolgo vrsto let stale za Ljubljano in služile mesarjem kot stojnice. Neglede na to, da lesene mesarske tržnice niso mogle odgovarjati higienskim predpisom, so bile tudi po svoji zunanosti prava barakarska naselbina v sredi Ljubljane.

Letos se bodo selili mesarji

Letos bodo za vedno izginile in se bosta osrčje mesta in živilski trg za vedno iznebila teh najbolj neprimernih in nelepih stojnic, ki so prav gotovo klavarno ostanek prejšnjega stoletja. Nove tržnice imajo vsega skupaj 30 mesarskih prodajalnic, ki so zelo velike in opremljene najbolj sodobno. Vsaka prodajalna ima poseben vhod v kletne prostore, kjer bodo postavljene hladilnice. Tekoča voda je v vsaki prodajalni in v vsaki kleti. Prav tako ne manjka vseh drugih pritliklin. V Ljubljani je bilo lani 148 mesarjev. Novih mesarskih prodajalnic bo pa le 30. Po prvotnem načrtu naj bi se zgradil v sredi med tržnicami čez Ljubljano širok most, ki bi vodil na Sv. Petra napis. Tudi ta most naj bi ob obeh straneh hodnika za počke imel še mesarske tržnice. Na ta način bi bilo dovolj prostora za vse mesarje, ki imajo na dosedanjem živilskem trgu svoje stojnice. Začasno bo menda rešeno vprašanje, kam naj se preselijo vsi mesarji, ki imajo že svoje stojnice, na ta način, da bosta dobila po dva mesarja po eno prodajalno v novih tržnicah. Ta rešitev bo glede na razmere prav gotovo zadovoljila gospodinj in kupec, čeprav bo za mesarje morda nekoliko neveselna. Toda še vedno bo bolj prijetno prodajati v lepih, sodobno opremljenih in higienskih prodajalnicah v dvoje, kakor pa v sedaj tako različnih stojnicah. Saj je lahko bolj premožen mesar več žrtvoval za boljšo in lepšo opremo svoje stojnice in bil zato reklamno na boljšem.

Mesarska obrt pred 400 leti

Mesarska obrt ima v Ljubljani že izredno staro tradicijo. Kakor vse druge obrti, tako je tudi ta doživela kaj pester in različen razvoj, dobre in slabe čase, ki so v prejšnjih stoletjih zdaj lajšali, zdaj zopet grenili Ljubljancem življenje. Mesarji so prodajali v stari Ljubljani že

v srednjem veku. Toda tedaj so prodajali meso kar na oči in odrezani kos približno ocenili. Šele leta 1541 so mestni očetje ukazali mesarjem, da smejo meso prodajati le še na tehtnico. Kdo je živino pregledoval, če je zdrava, iz ohranjenih zapisov ni mogoče povedati. Pač pa je ugotovljeno, da so že tedaj pregledovali meso. V zapisih iz leta 1552 je namreč ohranjena opazka, da so nekemu mesarju, ki je zaklal bolnega vola, vrgli meso v Ljubljano. Strogi so bili tedaj predpisi za mesarje. Ves postni čas so imeli mesarji mesnice zaprte. Štiridesetdanski post je bil tedaj res post v pravem pomenu besede, saj mesarji ves ta čas niso niti klali, niti prodajali. V tedajšnjih časih je bila največja nevarnost za zdravje prebivalstva kuga, ki se je marsikdaj kar na lepem pojavila. Kadar je nastopila, so bili mesarji zopet udarjeni. Ko je leta 1568 razsajala huda kuga, so odločili mestni očetje, naj se prodaja meso samo v eni mesnici. V njej so se mesarji lahko vrstili drug za drugim. Kako je to šlo, seveda stari zapiski ne povedo.

Le bogati so kupovali meso

V 17. stoletju so začeli mesarji večkrat v težave in prav zato je ljubljanski magistrat marsikdaj moral posredovati. Leta 1630 so mesarji zo-

>>Na Gregorjevo, oče... se ptički ženili so...<<

Vsi pravimo, da se na Gregorjevo ptički ženijo. Zakaj ravno na Gregorjevo? Ali zgolj zato, ker god sv. Gregorja (12. marca) sovpada z dnevi, ki že oznanjajo prvo pomlad (40 mučeničkov!), ali pa je še kakšen drugi razlog, da so si ptički prav tega svetnika izbrali za pokrovitelja ženitovanjskega gostovanja?

Zdi se, da sv. Gregor, rimski papež in cerkveni učenik, ni nikoli v svojem življenju dal prilike, da bi ga na podlagi tega poznejše proglasili za ptičjega patrona, čeprav se je drugače vsestransko odlikoval. To je bil prav za prav prvi papež, ki je svoj vpliv razširil čez vso tedaj znano Evropo in začel velikopotezno pripravljati tla za poznejšo prevlast papeštva nad svetom. Bil je velik borilec proti raznim krivoverstvom, velik teolog in pisatelj. O njem je zanimivo to, da je prav on

pet začel prodajati meso na oči. Magistrat jim je zapretil, da jih bo kaznoval z denarnimi globami. Kdor se je pregrešil prvič, je bil kaznovan z enim cekinom globe, kdor drugič, z dvema, kdor se je pa tretjič pregrešil, je pa dobil precej hujšo kazen. Mesarji, ki so sleparili s preslabo vago, so bili prvič kaznovani z globo, drugič obsojeni na križ, tretjič pa so jim ustavili obrt. Kakšna je bila kazen na križ, zapiski točno ne povedo. Neka opazka iz leta 1635 ve le povedati, da je bil mesarski hlapec, ki se je surovo vedel, kaznovan in da so mu dali postaviti križ pri mesarskih stojnicah. Najbrž so mesarje na križ privezovali in jih izpostavljali v zasmeš občinstva. V 17. stoletju so tudi davki hudo trli mesarje. Poleg obrtnega davka so mesarji plačevali še mestni davek, ki ga je pobirala deželna gosposka. Navadno je ta davek vzelo vsako mesto od deželne gosposke v najem. Manjša mesta so plačevala na primer leta 1706 znatne zneske tega davka. Kranj je plačal 400 goldinarjev, Radovljica 100, Krško 240, Višnja gora in Novo mesto po 60, Metlika, Lož, Kočevje, Črnomelj in Mokronog pa po 40 goldinarjev mesarskega davka. Leta 1762 je moral ljubljanski mesar plačati od tri leta starega vola dva goldinarja 16 krajcarjev. Od večje telice pa 30 krajcarjev, od teleta 15, od ovce, koze po 14 krajcarjev, od kozliča, jagnjeta in mladega prašiča pa 6 soldov ali 3 krajcarje. Kdor ni plačal tega davka, ni smel živine zaklati. Če pa je zaklal na tiem, je plačal hudo globo. Meščanom je bilo dovoljeno zaklati brez davka po enega prašiča na leto. Meso je bilo tedaj velika redkost in so ga jedli le bogati. To dokazuje primer, da je bil mesar, ki je na tiem hudo zaklal tedaj 64 goldinarjev vredno telico, kaznovan z globo 12 goldinarjev.

Slabi časi za mesarje v 18. stoletju

Še slabše se je godilo mesarjem v 18. stoletju. V sredi tega stoletja je želela ljubljanska zadruga mesarjev 21 samostojnih obrtnikov, 20 let zatem pa je premogla Ljubljana le še šest mesarjev. V tistih časih je magistrat predpisal mesarjem cene za meso. Prav zato je obrt propadala, še bolj pa so škodovali mesarjem plemiči, ki so dovažali s kmetov mnogo mesa v mesto. Leta 1776 se je zadnjih šest mesarjev uprlo, češ da ne morejo več prodajati mesa po predpisanih cenah. Magistrat je zato dal vsem zapreti mesnice, razpustil zadruge, jim odpovedal meščanstvo in z njo združeno pravico za klanje. Magistrat je nato začel sam klati in čez dobro leto dni je zaradi klanja živine imel magistrat nad 20.000 goldinarjev izgube. To izgubo so kasneje poravnali z davkom na vino, čeprav je občina hotela najprej prisiliti mesarje, da bi plačali to izgubo in je nekaterim tudi prodala hiše in zemljišča.

Cene mesu v prejšnjih stoletjih

Kakšne so bile cene mesu pred približno 300 leti, nam povedo zapiski. Funt dobre govedine je veljal 2 krajcarja in en sold. Velik volovski jezik je veljal 10 krajcarjev. Funt loja 6 krajcarjev. Funt telečjega mesa tri krajcarje, funt slanice 4 krajcarje, velika mesena klobasa dva krajcarja ali 4 krajcarje za funt klobas. Pred približno 200 leti je veljal funt govedine 5 soldov, funt ovčjega mesa 2 krajcarja, volovski jezik 9 krajcarjev, klobasa, ki je tehtala četrť funta, tri solde. Konec 18. stoletja, torej prav v času, ko so se mesarji najhuje borili z gosposko zaradi predpisanih cen in ko so se končno poravnali z občino, je cena mesu poskočila za polovico. Kljub temu pa je bilo življenje razmeroma še ceneno, zakaj tedaj si je navadni težak prislužil na dan z delom 20 krajcarjev, z njimi pa si je kupil lahko 4 funte govedine.

Z novimi tržnicami bo izbrisana zadnja sled na stare čase v Ljubljani. Ko se bodo umaknile lesene stojnice, ne bo nihče več pomislil na to, kako dolga je bila pot, da je Ljubljana končno dobila sodobno urejene mesarske stojnice. Če nekdaj let se bodo tržnice zdele vsakemu Ljubljancu nekaj samo po sebi razumljivega, lesene stojnice pa bodo živele v spominu le še kot zaključek zdavnaj minule dobe.

Dve sliki iz življenja kraljeve visokosti Vojvode Aoste v Vzhodni Afriki

Nove omejitve v Ameriki

Lizbona, 11. marca. AS. Od 22. aprila naprej bo v Združenih državah ustavljeno izdelovanje radijskih aparatov in gramofonov za privatno uporabo.

Buenos Aires, 11. marca. AS. Voditelj ameriške vojne proizvodnje je izdal odlok, s katerim se ukinja tudi vsaka novotarija v ženski modi, ker mora oblačila industrija služiti izključno vojaškim potrebam.

Mi jim privoščimo in jim želimo obilo zabave!

KULTURNI OBZORNİK

Tradicija v cerkvenem stavbarstvu

Znani češki arhitekt Jan Sokol je pred kratkim načel dve najvažnejši vprašanji cerkvene umetnosti, namreč — tradicijo v njej in pot k novi umetnosti, ter prišel do spoznanja, da je spoznanje pravih vrednosti v tradiciji priprava za novo ustvarjanje. Zdi se nam, da ne bo odveč, da prevedemo.

Uredništvo.

Tradicija

Beseda in pojem tradicije, pred nedavnim še tako odklanjane, se sedaj vse preveč uveljavljata in precejnjata. Toda v zvezi z imenom Cerkev je bila in je tradicija vse preveč pritegnjena k našim nalogam, in prav čisto smo jo tudi mi sami postavili z njo v nepravno razmerje.

V cerkveni tradiciji se vidi razlog modrosti in previdnosti upravljanja Cerkev, kakor se kaže v delovanju papežev, v nji se išče temelj jasnovidnih odločb v dobah, ko ves ostali svet krogi in krog tone v temah sodobnosti.

Toda tudi katoličani sami se dajo čisto zapeleti preveliki udobnosti takega prirodnega razlaganja božanskega izvora tradicije. Precejnjeje se čisto ter nepravilno spaja pojem tradicije z raznimi prvini življenja. Jasni primer nam daje navadno razumevanje tradicije v cerkveni umetnosti, zlasti v graditvi cerkva. In vendar bi prav danes, v času splošne zmede nagovor in pojmov, moglo pravilno razumevanje cerkvene tradicije postati zvezda rešitelja v umetniškem svetu. Zato bi bilo potrebno, skrbneje prislusniti poučnim besedam preteklosti ter v njih najti pravi in resnični smisel.

Ce storiimo tako, spoznamo lahko na prvi pogled, kaj ni tradicija cerkvene umetnosti. Da to ni uporaba zgodovinskih slogov kot sredstva za izraz z namenom, ugoditi poceni okusu ali neokusu občinstva, kar oboje pomeni, ogniti se trudopolni strmini za dosego visokega in edinega cilja umetnosti.

Lahko je mogoče poenostaviti težko in trudopolno nalogo, toda na škodo vrednot, ki naj bi sledile. Ali dovoljuje naša vera, da se odločimo za udobnost in malomarnost tam, kjer od nas pričakuje dejanja in popolnosti?

Kako preprosto je zgraditi novo cerkev v starem zgodovinskem slogu. Ni to noben skok v nesigurnost, če si izberete ustrezajoč zgled, katerega morda še obogatite s podrobnostmi od drugod. Tako si prihranite vse priprave, vse trudopolno iskanje novega, vso udeležbo umetnika, ter lahko takoj izročite cerkev v delo spretnemu obrtniku. Tako boste gledali rast nove zgradbe brez bolesterne napetosti, ali se bo stvar posrečila ali ne, temveč boste popolnoma varni in zadovoljni. Tudi ste lahko že naprej prepričani, da bodo vsi obiskovalci take cerkve z njo zadovoljni, da ne bo jeznih in zlohotnih kritik, niti očitkov s strani nadpostavljenih, ne s strani tamošnjih estotov, temveč nasprotno, vsi bodo polni hvale, da ste ohranili spoštovanje pred cerkveno tradicijo. Če pa hočete pri takih prilikah tudi napraviti nekaj za spreminjanje čez svet, tedaj se odločite za cerkev v modernem slogu. Začnite prav tako. Izberite si zgodovinsko stavbo ter samo njene lepe podrobnosti nadomestite z modernimi oblikami. Namesto premišljeno občutenih stebrov, nadzidkov, obzidkov, obokov in reber ter kupol, vse lepo izgledite ter uporabite betonsko snov vseh form ter velike in zavajajoče stoeče. Tako boste lepo vse odvečne okraske zagladili in v va pota umetniškega sodelovanja zabrisali. Tako počenjanje bo mnogo cenejše, pri tem pa na moč moderno in tudi higiensko. Da bo pa dobilo tudi zgled razkošja, naj se zidovi obdajo

s tenkimi marmornatimi ploščicami ter vse poslikaj z modernimi ornamentami. Tudi tako stavbo bodo še imenovali ustrezajočo tradicionalno stavbo ter ne bo tak postopek nikogar razburil in spravil na noge. Preveč bo to moderno ter poceni, in namesto ugodnega zadovoljstva v prvem primeru, nastopi tu licemernost in hinavščina. Tako tradicija je tradicija človeških slabosti, napak in grehov. Ni pa to tradicija cerkvene umetnosti. Preletimo samo mimogrede slavno pot te tradicije v minulosti ter poičujemo vsaj v odlomkih zasedati njene tradicionalne smernice. Tako se bomo poučili o njeni pravi tradiciji.

Prvi krščanski hram je bila bazilika, torej pokrito trzišče. Ne pomnosa dvorana term ali poganskega svetišča, temveč skromna in uboga stavba. Tradicija, ki nam jo je pustila bazilika, ni samo razdelitev prostora na nekaj ladij, temveč je tudi v tem, da more biti za svetišče povišan še tako preprosti temeljni tip, samo da ustreza umetniškemu občutju dobe. Čas beži, z njim razvoj človeških form pa tudi umetnost. Razvoj cerkva mu ne sledi samo, temveč ga tudi vodi. Ne vztraja, kakor pri vzhodni cerkvi, na prvotni obliki enega tipa, temveč je, kakor zapadna cerkev, vedno zeleneca živa veja. Novi umetniški nazor romanskega sloga je izoblikoval prav v cerkveni umetnosti. Freske in mozaiki, ki so bile temeljni del okrasitev bazilik, izginjajo ter jih nadomestuje plastična oblika, torej kip, kar je bilo v živi umetniški tendenci dobe. Koliko očitkov bi taka zamenjava okrasitve vzbudila v sedanjih pristaših nespremenljive tradicije, da so živeli takrat! Gotovo bi ne manjkal tudi strah, da se za takimi kipi skriva prikrito malikovalstvo. Spomnimo se samo na slavni razvoj kiparstva v tej dobi in samo pomislimo, kako lahko bi ga napačni spoznavalci tradicije zavrlili in uničili že v samem početku!

In kakšna revolucija šele je bila gotika! Kako je postavila na glavo vse dotedanje pojme! Namesto zmernih razmerij naenkrat taka potenciranost

daljave in višine! Cerkevna ladja postane naenkrat ločen hodnik neizmerne daljave in višine! Vsa konstrukcija take ogromne stavbe je osredotočena na nekaj stebrih, nasečih vso težo, ki so podpiri od zunanjih podpornikov, namesto zidovja pa so ogromne ploskve oken. Pa komaj so uresničili to ogromno dvorano z loki in obki, pa že pride renesansa in barok; cerkvena umetnost pa gre še vedno naprej na čelu razvoja vseh novih slogov.

Od začetka samega krščanstva cenjena in rabljena tradicionalna bazilika je opuščena, na njeno mesto pa stopa dvoranski prostor s stranskimi prosto ter z osrednjo centralno stavbo.

Tako je poučenje iz preteklosti. Ni treba doslovno lepeti na starih formah, ki se izživljajo. Forma ubija kakor črke, toda duh je, ki vse oživlja. Spomnimo se zopet na mrtvo, izumrlo cerkveno formo v vzhodni cerkvi.

Duh cerkvene umetnosti je prava njena tradicija. In ta nam kaže, da je nujno v vseh okoliščinah, v vseh razmerah, vedno in povsod hoteti, obdati sveto daritev s tem, kar najlepša in najkrajnejša nudi tista doba. Je to težka naloga za današnji čas, ko ima evet sam tako malo lepote v svojih sestavinah. Toda mi vemo, da je to tudi posledica tega, ker se je oddaljil od službe izvoru vse lepote! Cerkevna umetnost naših dni je težka naloga, toda zato toliko važnejša. Zato ne štedimo preveč z denarnimi sredstvi, kadar gre za cerkveno umetnost! Kako bi bilo mogoče, da bi smatrali za dovoljeno, varčevati tu svoje delo, energijo, zmožnost in trud?

Za danes njegov sestavek o tradiciji v cerkvenem stavbarstvu in to v pravilno razumevanje Plečnikovega dela, ki je našel svoj čas pri nas na tak odgovor, pa pomeni med nami nov sodoben izraz cerkvenega stavbarstva in liturgične umetnosti epih.

Ur.

Drobne novice

Koledar

Četrtek, 12. marca: Gregor I. Veliki, papež in cerkveni učenik; Teofan, spoznavalec; Peter, mučenec; kronanje Pija XII.

Petek, 13. marca: Kristina, devica in mučenica; Teodora, mučenica; Nicefor, škof; Evfracija, devica; Arabija, mučenec.

Novi grobovi

† V Novem mestu je mirno v Gospodu zapelala gospa Marija Bernard, poestnica. Doživela je lepo starost 77 let. Pogreb blage rajke bo v četrtek, 12. marca ob 4 popoldne na mestno pokopališče v Novem mestu.

† V Ljubljani je umrla gospa Berta Mlakar roj. Cebon, soproga magistratnega uradnika. Pogreb bo v četrtek, 12. marca ob 4 popoldne v Zal. kapela sv. Jožefa, na pokopališču pri Sv. Križu.

Naj jim sveti večna luč! Zalujočim naše iskreno sožalje!

— Ob tretji obletnici vladanja papeža Pija XII. Prefekt urada za ceremonije v Vatikanu je sporočil vsem cerkvenim dostojanstvenikom v papeški državi, da bo v četrtek intimna proslava tretje obletnice vladanja papeža Pija XII. in sicer bo v sikstinski kapeli imel slovesno sv. mašo dekan kardinalskega zbora kardinal Granito Pignatelli di Belmonte. Pri sv. maši bo najbrž navzočen tudi sv. oče.

— Stenografski in pos-bni strojeopisni tečaj se prične v četrtek 12. marca. Informacije in prospekte daje: Trgovsko učilišče »Christofor učni zavod, Ljubljana, Domobranska 15. (Telefon 43-82).

— Misijonar Knoblehar. Sestavlja se Knobleharjev življenjepis. Kdor bi o njem kaj vedel, kar v tedanjih listih (»Zgodnja Danica«, »Laibacher Zeitung« in »Illyrisches Blatt«) ali pa v dunajskih letopisih »Mar. društva« ni natisnjeno, ga prosimo, naj bi poslal na upravo »Slovenca« z označbo »Knoblehar«.

— »Acta apostolice sedis«, uradno glasilo Svete stolice, je objavilo papežev ukaz za ustanovitev nove katoliške škofije Tagbilarana na Filipinih in za razdelitev dveh madžarskih škofij v Szmarmarju in Velikem Varadinu. Objavljeno je tudi papeško pismo, ki dovoljuje naslov bazilike novi cerkvi presv. Srca Jezusovega v Zagrebu. Obenem je bil odrejen začetek procesa za proglasitev blaženin Marije Divin.

— »Documenti di vita italiana«. 18. številka tega znanega italijanskega ilustriranega obzorika je posvečena italijanskim uspehom v Libiji. Lepe slike v bakrotiskih nam kažejo italijansko bojevanje v Libiji in prepričujejo bralca o vnetem in spretnem nastopanju italijanskih bojevnikov, oklopnikov in letalcev. Daljši članek izpod peresa Amadea Tostija zanimivo in pregledno opisuje angleški neuspeh v severni Afriki. Ta številka priljubljene italijanskega obzorika je gotovo ena izmed najbolj zanimivih in najbolj dokumentarnih, kar smo jih doslej prejeli.

— Nikljasti kovanci po 20 centesimov bodo vzeti iz prometa. Z ukazom finančnega ministra, ki bo te dni objavljen, se vzamejo iz prometa nikljasti kovanci po 20 centesimov. Ti kovanci bodo veljali kot zakonito plačilno sredstvo do 30. aprila letos, zamenjujejo se pa lahko do 30. junija letos pri finančnih in vseh javnih blagajnah, poštah, uradih, računskih, finančnih uradih in železniških postajah. Obenem se javnost opozarja, naj ne skriva doma teh kovancev, sicer utegne vsakega kršitelja teh predpisov zadeti kazen, kakor jih določajo kazenski zakoni. Prav tako je prepovedano trgovanje s temi kovanci s povišanjem cene nad dejansko označeno ceno kovanca, enako pa tudi pretapljanje kovancev za zasebno ali industrijsko porabo.

— Opozorilo župnijskim uradom. Vse cerkvene tiskovine, kakor tudi rodbinsko polo ima stalno v zalogi Ljudska knjižarna v Ljubljani.

— Električni tok ju je ubil. Elektrotehničar monterja iz Grosotta pri Milanu Giuseppe Mitta in Gabriele Zamberbieri sta v nekem transformatorju popravljala električno napeljavno in menjavala varovalke. Med delom sta pa po nesreči prišla v dotik z napeljavno visoke napetosti in je električni tok oba ubil.

— Kupčije s hišami in zemljišči. Zemljiško-knjižni urad okrajnega sodišča v Ljubljani je v februarju zaznamenoval 53 kupnih pogodb za celotno kupno vrednost 1.545.225 lir, ko je bilo januarja zaznamenovanih 78 kupnih pogodb za vrednost 4.899.706 lir, torej v 2 mesecih tega leta že 151 kupnih pogodb za vrednost 6.442.931 lir. Sklenjene so bile mnoge pogodbe glede nakupa raznih starin in novih hiš v mestu, kakor tudi glede nakupa različnih zemljiških parcel v mestu in okolici. Prodanih je bilo več hiš, ki so bile poprej last nemških izseljencev. Splošno je nepremičninski trg trden in so cene stavbnim parcelam ustajale. — Mnogi so bili odločeni zidati domove zase, toda težavne so kalkulacije glede nabave stavbnega gradiva.

Ljubljana

1 Sverna Afrika, dežela staroslavni spomenikov, zemlja krvi in mučeništva, domovina velikega Avgustina in tisočev spoznavalec zmagojočega krščanstva, se danes spe: oživlja in brsti v novem misijonskem delu. A kje so moči, kje idealni mladi ljudje, ki naj se žrtvujejo za Kristusa, da to, nekdanj tako krščansko Afriko, spet zanj pridobijo? Velika je žrtev in mogočen božji klic! Mlada srca gredo in puste vse, odpovedo se vsemu iz ljubezni do Kristusa in do duš. To sta Fatma in Avgustin, dva predstavnika mladega krščanskega sveta, ki gori za Kristusa Kralja. Njuno veliko žrtev boste lahko spoznali, če pridete v nedeljo 15. marca ob 3 popoldne v frančiškansko dvorano k ponovitvi misijonske drame »Puščava bo svetelac«. — Vstopnice se dobe v predprodaji v trgovini Šfiligoy in so po 3 lire (prve vrste po 5 lire). — Družba za širjenje vere.

1 Zahvala. V počastitev svojega umrlega člana Jožeta Perseta je Sindikat delojemalcev gostinske stroke v Ljubljani zbral na svojem običnem zboru 360 lir, ki jih je namesto venca poklonil svojemci, ki se članstvu za izkazano pozornost najiskrenejše zahvaljujejo.

1 Naznanite sobe! Ljubljansko mestno poglavarstvo še vedno potrebuje več opremljenih

sob za oficirje in uradnike zlasti v središču mesta ter zato prosijo vse stranke, ki lahko oddajo kako sobo, da jo gotovo naznanijo v mestnem glavnem vložišču na mestnem magistratu v hiši za vodnjakom v sobi št. 1 na levi strani veže.

1 Osebnizkaznice v Mostah. Tisti prebivalci Most, ki so prošnje za osebne izkaznice vložili v ljudski šoli v Mostah, pa zdaj ne morejo po izkaznice v šolo, bodo svoje osebne izkaznice dobili današnji četrtek 12. t. m. med 9—12 v Černetovi gostilni pri »Sedmicu« na Zaloški cesti. Spet pa opozarjamo, da mora vsak upravičenec sam priti po osebno izkaznico, ker jo pred uradnikom mora sam podpisati, razen nje pa mora podpisati tudi dva kartoteka lista.

1 Zapora dragocenih kovin in vrnitev neplačanih dragocenosti. Na vprašanje ministra za korporacije, če se sme smatrati, da je trgovskim trgovcem, ki so nameravale kupiti dragocene predmete, dovoljeno jih dobaviteljem vračati neplačane, se sporoča v soglasju z ministrom pravosodja, da se smatra takšna vrnitev za dopustno, kolikor se ne more smatrati za odvajanje. Razume se, da morajo dobavitelji, ki jim je blago vrnjeno, ki so ga bili prodali, smatrati, da je podvrženo zapori v smislu kraljevega ukaza z dne 3. septembra 1941. (Službeni list 442-72-41) in ga prijaviti v svojih inventarjih.

1 Starejši mož, brez vseh sredstev, žigar žena že dalj časa žezi hudo bolna, prosijo dobrega srca za kakršno koli pomoč. Darove sprejema uprava »Slovenca«, kjer se izve tudi naslov.

1 Živilski trg. Lepo vreme v sredo je primerno poživilo življenje na živilskem trgu. Opažati je bil večji dovoz lepih cvetov, ki so bile po 445 lir kg kakor je to določil cenik za ta teden. Primanjkuje na trgu motovilec, ki je še pod snegom in ga je težko nabirati. Na trgu je bilo dalje nekaj škafov kislega zelja, za katerega so se gospodinjje vprav gnetle. Ker je sedaj zjutraj že daljši dan, se začneja tudi življenja na trgu nekoliko bolj zgodaj kakor pozimi, ko še ni bilo ob 8 žive duše na Vodnikovem trgu.

Gledališče

Drama: Četrtek, 12. marca ob 17.30: »Clovek, ki je videl smrt«. Red B.

Opera: Četrtek, 12. marca ob 17: »Madame Butterfly«. Red Cetrek.

Lekarne

Nočno službo imajo lekarne: dr. Piccoli, Tyrševa c. 6; mr. Hočevar, Celovška c. 62; mr. Gartus, Moste, Zaloška c. 47.

Poizvedovanja

Našel sem uro na Valvazorjevem trgu. Lastnik jo dobi pri Lavriču, Bleiweisova 17/1 (Tyrševa).

Rovna delavka je izgubila na poti od trgovine Stupica po Celovski cesti, preko Frankopanove in Medvedove ulice do Lepodvorske denarnice, v kateri je bilo nekaj denarja in dodatna živilska karta na ime Marija Vrščec. Najditelj se lepo naproša, da najdeno proti nagradi vrne pri vratarju »Slovenca«.

Moško kolo znamke »Triumph«, skoraj novo, je bilo odpeljano v torek 10. t. m. zvečer na Mirju v Dobrolovi ulici. Kolo je črno in srebrno pleskano, evid. št. 254575, tov. št. 787460, in je bilo opremljeno z dinamom »Riemann« ter bakelitno svetilko. Izsedatelj dobi dobro nagrado. Kdor bi o kolesu kaj vedel, se naproša, da sporoči to vratarju »Slovenca«.

Radio Ljubljana

Četrtek, 12. marca, 7.30 Poročila v slovenščini, 7.45 Popevke in melodije, Med odmorom ob 8 napoved časa, 8.45 Poročila v italijanski, 12.15 Trio Emona, 12.40 Koncert pianistije Eveline Piere, 13. Napoved časa in poročila v italijanski, 13.15 Uradno vojno poročilo v slovenščini, 13.20 Koncert pod vodstvom mojstra Piccinellija, 14. Poročila v italijanski, 14.15 Koncert iz Nemčije, 14.45 Poročila v slovenščini, 17.15 Radijski orkester pod vodstvom dirigenta D. M. Sijanca: Slovenska glasba, 19.30 Poročila v slovenščini, 19.45 Sianko Avgust: Koncert na harmoniko, 20. Napoved časa in poročila v italijanski, 20.20 Komentarji k dnevnim dogodkom v slovenščini, 20.30 Prenos iz beneškega gledališča La Fenice: tretje in četrto dejanje opere Andre Chénier, V odmoru: pogovor v slovenščini, 21.30 Predavanje v slovenščini, 22. Orkester Cetra pod vodstvom mojstra Barzizze, 22.45 Poročila v italijanski.

Iz Novega mesta

Nov sneg smo dobili. Zadnje dni preteklega tedna smo že bili prepričani, da se nam pomlad bliža z naglimi koraki in da bodo s cest in njej kmalu izginili zadnji ostanki letos tako obilnega snega. Zato smo bili v nedeljo zjutraj toliko bolj presenečeni, ko smo se zbudili pod novo snežno odejo, ki je sicer bila tanka, pa je le za nekaj časa zavlekla nastop toplejših in lepših dni. Vso nedeljo in v ponedeljek dopoldne je snežna plast še kar krepko ležala po cestah, popoldansko ponedeljsko sonce pa ga je zopet skoraj docela vzelo. Dosti neprilik ta zadnji zimski blagoslov ni napravil, pozdravil ga pa vendar ni nihče, ker si pač vsakdo po večmesečni hudi zimi že želi tople pomladi.

Pogreb gospe Marije Bernard bo v četrtek ob 4 popoldne v Novem mestu iz hiše žalosti Sv. Jurija ul. 5 na mestno pokopališče.

Zbor novomeških vrtnarjev in sadjarjev. V nedeljo popoldne je bil v mestni posvetovalnici redni letni občni zbor novomeške podružnice Sadjarskega in vrtnarskega društva, ki se ga je sicer udeležilo bolj pičlo število društvenih članov, pa je vendar za društvo pomemben, ker so bili storjeni sklepi, ki bodo podružnico prebudili k živahnejšemu delovanju, ki je v teku preteklega leta nekoliko zastalo zaradi izrednih razmer, ki so vladale lanske pomladi, ko bi društvo moralo biti najbolj aktivno. Občni zbor je vodil podružnični predsednik g. inž. Matija Abec, ki je v svojem poročilu podal, da lanskega letnega delovni načrt, ki je bil predvsem prikožen spomladanski aktivnosti sadjarjev in vrtnarjev, ni mogel biti izvršen, ker je bila večina delujočih odbornikov poklicana najprej na orožne vaje, pozneje pa so vojni dogodki za nekaj časa vsako delovanje društva ustavili. Podrobno društveno delo je v svojem poročilu orisal tajnik g. inž. Flego. Iz njegovega poročila navajamo kot zanimivost le

njegove navedbe o škodi, ki jo je lansko zimo povzročil zajec. Ugotovljeno je bilo, da je zajec povzročil za 118.000 dinarjev škode, lovske zakupnine pa so znašale le okoli 16.000 dinarjev. Blagajniško poročilo je podal g. Lilijski, ki je poročal, da ima podružnica sedaj 85 članov. Pri volitvah je bil z manjšimi spremembami izvoljen dosedanj odbor s predsednikom g. inž. Absecem na čelu. Med sklepi, ki jih je sprejel občni zbor, je najvažnejši oni, ki naroča novemu odboru, naj takoj ukrene vse potrebno, da si podružnica še letos zgradi svojo lastno sadno sušilnico.

Obračun okrajnega cestnega odbora. Uprava okrajnega cestnega odbora v Novem mestu je sestavila obračun dohodkov in izdatkov cestnega okraja za leto 1941. Obračun izkazuje 925 tisoč 256 proračunskih dohodkov in 1.351.161,25 lir prehodnih dohodkov. Proračunanih izdatkov je cestni odbor imel 854.186 lir, prehodnih izdatkov pa 1.580.530,67 lir. Proračunsko leto 1941 je novomeški okrajni cestni odbor torej končal s prebitkom v znesku 106.424,30 lir. Podrobno obrazloženi obračun je davkoplačevalec na vpogled v uradnih prostorih okrajnega cestnega odbora.

Z Gorenjskega

Veliko zborovanje ženske zveze je bilo v jeseniškem Ljudskem domu. Govorila je voditeljica Goričnikova. Zborovalkam je orisala razvoj narodnega socializma, organizacijo ženstva in ženske ustanove.

Mladinska zborovanja so bila te dni v Kamniku, Mengšu in Komendi.

Industrijsko delavstvo v Lescah je imelo pred dnevi zborovanje, na katerem so bili delavci pozvani, naj se z vsem srcem oprimejo novega dela in novega reda.

Prvo zborovanje narodno socialistične stranke je bilo na Jezerskem. Govoril je okrožni vodja iz Kranja. Bilo je govora o boljševizmu, o sovražni propagandi, o zimski pomoči, o prehrani in drugih važnih zadevah.

Pouk na obrtno-nadaljevalnih šolah po Gorenjskem bo odšel, kakor je bilo objavljeno, brezplačen. Doselej so morali namreč podjetniki k temu pouku prispevati svoj del. Od 1. aprila bodo delodajalci teh davkatov oproščeni.

S Spodnjega Stajerskega

17 jezikovnih tečajev je v Vitanju. Vanje pohaja 920 tečajnikov. Dvakrat na teden je tudi kuharski tečaj, ki ga obiskuje 60 deklet in žen.

Enoten čas za odpiranje in zapiranje trafik je sedaj uveden na Spodnjem Stajerskem. Splošne določbe ne veljajo za trafike na kolodvorih, ki urejajo svoje poslovanje po prihodih in odhodi vlakov.

Minister dr. Göbbels v Gradcu. Te dni bo prišel v Gradec nemški minister za propagando dr. Göbbels. Imel bo velik govor. Če bo dr. Göbbels obiskal tudi Maribor, še ni znano.

Višja šola v Ptuj je bila odprta dne 2. marca. Šolo bo vodil profesor dr. Schneider. Ob otvoritvi je nastopilo več govornikov, ki so pozivali mladino, naj se izkaže dostojna narodno socialistična vzgoja.

Dunajski deški pevski zbor je nastopil v Celju. Koncert je bil v veliki dvorani Nemškega doma. Dvorana je bila nabito polna in so mlade pevce navdušeno pozdravili. Navzočim so posebno ugajale narodne pesmi. Pretekli četrtek pa so v celjskem Nemškem domu z velikim simfoničnim koncertom proslavili Mozartov spomin. Odigrali so tudi znano Mozartovo simfonijo št. 39. Obisk je bil zelo velik.

Iz Hrvaške

Člani hrvaškega sabora na grobu Ante Starčevića in Stjepana Radića. Po končanem prvem zasedanju hrvaškega sabora, ki je na svoji zadnji seji odobril dosedanje delo hrvaške vlade in razveljavil vse državnopravne akte biv. Jugoslavije od leta 1918 do ustanovitve hrvaške države, so se člani hrvaškega sabora pod vodstvom Poglavnika podali na grobova Ante Starčevića in Stjepana Radića ter se poklonili spominu umrlih hrvaških voditeljev.

Banja Luka dobi vodovod. Za postavitve vodovodnih naprav v Banji Luki je odobren kredit 10 milijonov kun.

Kmetijske zbornice na Hrvaškem uklinjene. »Narodne Novine« so objavile zakonsko naredbo, s katero so uklinjene vse kmetijske zbornice na hrvaškem državnem področju. Po tej odredbi prevzame vse premočeno in nepremično premoženje teh zbornic Hrvaška kmečka gospodarska zajednica. Ta prevzame tudi vse obveze prejšnjih kmetijskih zbornic. Izvedba uredbe je prepuščena ministru za kmečko gospodarstvo.

Odpiranje mesnice v Zagrebu. Zagrebški župan je izdal odredbo, po kateri morajo vsi zagrebški mesarji odpirati svoje mesnice najkasneje ob pol sedmih zjutraj.

Sušilnice za koruzo na Hrvaškem. Paromlin v Koprivnici je skupno s »Plodinac« postavil veliko moderno sušilnico za koruzo. Sušilnica lahko v 24 urah posuši tri vagonne koruze. Napravljena je tako, da je v zvezi s pogonom v mlinu. Stala je pol milijona kun.

Tudi na Hrvaškem bodo sejali soje. Ministrstvo za kmečko gospodarstvo je nabavilo 70 vagonov soje, ki jo bo brezplačno razdelilo med kmete. Vsi kmetje bodo s semenom dobili tudi že sestavljena potrebna navodila o gojitvi in uporabi te nove kulturne rastline za ljudsko prehrano.

Nova cena za nakupovanje koruze. Ministrstvo za obrt, veleobrtni in trgovino je določilo novo odkupno ceno za koruzo. Nova cena je določena na 340 kun za 100 kg še neposušene koruze.

Prvi gospodarski stiki med Hrvaško in Portugalsko. Hrvaška in portugalska vlada sta med seboj že navezali prve gospodarske stike. Za hrvaške gospodarske proizvode se namreč zanima večje gospodarsko podjetje, ki ponuja v zameno ribe, konzerve, plutovino, suho sadje, likerje, ribje olje, ribjo moko in podobno.

Podružnica velikega italijanskega podjetja v Zagrebu. Za izvajanje raznih večjih javnih del na hrvaškem državnem področju je odprla v Zagrebu svojo podružnico velika italijanska stavbna in gradbena družba Astaldi. Podružnica razpolaga s kapitalom 3 milijonov kun.

Gospodarski odbor v Saboru že deluje. Dne 8. t. m. so se v saborskih prostorih sestali na prvo sejo člani saborskega finančnega in gospodarskega odbora.

Profesor Hakija Hadžić opolnomočeni minister. Poglavlak je imenoval znanega muslimanskega profesorja Hakija Hadžića za poslanika prvega razreda in opolnomočenega ministra. Na delo je dodeljen zunanjemu ministru.

Zmanjšanje obsega hrvaškega časopisja. Zaradi varčevanja s papirjem so na zahtevo oblasti vsi hrvaški dnevnik in tedniki zmanjšali obseg svojih dosedanjih izdaj.

Iz Srbije

Ljudsko gibanje v Belgradu. Leta 1941. je bilo v Belgradu rojenih 2318 otrok. V tem času je pa umrlo 1944 ljudi. Število smrtnih slučajev se je v primerjavi s podatki iz prejšnjih let nekoliko dvignilo. Lansko leto se je v Belgradu poročilo 2259 parov. Podatki o sklenjenih porokah v letošnjem letu kažejo, da število novih zakonskih parov ne bo prav nič zastajalo za lanskim. Od 1. januarja do začetka postnega časa se je namreč v Belgradu poročilo 369 parov. V prvih letošnjih dveh mesecih je bilo rojenih 389 otrok, umrlo pa je v tem času v Belgradu 326 ljudi.

Pravilnik o državnem zdravilišču za pljučne bolezni na Ozrenu. Srbsko ministrstvo za socialno politiko in ljudsko zdravje je predpisalo pravilnik o državnem zdravilišču za pljučne bolezni na Ozrenu. To zdravilišče je sedaj edino zdravilišče, ki ga ima Srbija za zdravljenje tuberkuloznih bolnikov.

Nadaljnji ukrepi za ureditev razmer na belgrajskem vseučilišču. Srbski prosvetni minister je dosedaj izdal že več ukrepov, s katerimi je postavil delovanje belgrajskega vseučilišča na čisto novo podlago. Dosedanje svoje ukrepe je pa srbski prosvetni minister že spopolnil z novo vseučiliško uredbo, s katero je razveljavil prejšnjo uredbo o vseučiliščih z dne 11. decembra 1931. V pojasnilu posameznih določil te odredbe ministrstva poudarja, da bo nova vseučiliška uredba bolj odgovarjala modernim nacionalnim in kulturnim zahtevam sedanje Srbije.

Srbska državna policija. Na predlog srbskega notranjega ministra je srbska vlada izdala zakonsko odredbo, s katero je ustanovila državno policijo. Nova srbska državna policija prevzame vse dosedanje policijske oblasti, orožništvo in finančne obmejne organe. Policija je uniformirana in oboježena.

Uradno določene cene za nosače v Belgradu. Zaradi visokih tarif, ki so jih v zadnjem času postavljali nosači na belgrajskih železniških postajah, je posegla oblast tudi v te razmere ter je določila najvišje cene, ki jih smejo zahtevati nosači za svoje usluge potujočemu občinstvu. Nove cene za odkup sladkornorepnega semena. Komisar za cene in mezde je določil nove cene za sladkornorepno seme. Cena je določena na 23,50 za en kg.

I. Družabnik.

Mišek je dobil Kužek, sedečega na robu pločnika, kako se je jokalo in ihtelo od žalosti.

»Ej, Kužek! Kaj te je pa zadelo?« mu je rekel Mišek.

»Moj stric... tisti bogati... je mrtev! Hu-hu!« je odvrnil Kužek.

»Revček, zelo mi je žal! In ti, ali si ga dobro poznal?«

»Nee, oh! Nisem ga niti poznal! Bu, bu!«

»Pa... se te je spomnil v oporoki?« je pozvedoval Mišek.

»Kako neki! Zapustil je pisanje s pripombo, da... ker sem jaz edini njegov sorodnik, zapušča ves svoj denar revežem. Bu, bu!«

Kužek se je kar naprej jokalo in jokalo.

Slednjič je vstal in se z Miškom odpravil po cesti.

»Revček, zares mi je hudo zate. Pa — kakšne smrti je umrl tvoj stric?« je vprašal Mišek.

»Umril je po dogovoru!« je odvrnil Kužek.

»Pa je bil kaj bolan?«

»Kako neki! Saj prav to je, kar me tako peče. Skrbi me, da se bo tudi z menoj tako zgodilo. Stric je bil detektiv in je zasledoval neke zlikovce in ti so ga spravili s sveta.«

Z vsega sveta

Nemčija

Po sporazumu med nemško vlado in zastopstvom francoske vlade v zasedeni Franciji je bilo sklenjeno, da bodo v Nemčiji ustanovili posebna francoska delovna zastopstva, ki bodo ohranila redne stike med francosko vlado in francoskimi delavci, ki delajo v Nemčiji. Francoska vlada bo imela svoje zastopnike pri nemških uradih, ki nabirajo delavce v Franciji.

Med nemško in mandžursko vlado je bil podpisan sporazum za poglobitev gospodarskih stikov med obema državama. Prva gospodarska pogodba med obema državama je bila sklenjena 14. septembra 1938 in je njena veljava potekla 31. oktobra 1941.

Turčija

Turška vlada je ukrenila še ostrejšo odredbo o tem, kako je treba nadzirati tujece. Odstranili bodo večino tujcev iz Carigrada in drugih večjih mest v Turčiji.

Turška vlada je ustavila prodajo vseh monopolnih izdelkov.

Švica

Švicarska policija je izvedla obsežne preiskave proti komunistom v Švici. Zlasti mnogo komunistov je bila aretiranih med političnimi prisiljenici v Bernu, Zürichu in Baslu.

Kantonske oblasti v Lucernu so uvedle strogo cenzuro nad kinematografskimi predstavami, knjižnicami in slabim čitvom. Prepovedano je predvajati filme, ki žalijo moralna, verska in rodoljubna čustva. Kinematografsko reklamo mora poprej odobriti vladna oblast.

Japonska

Predsednik japonske vlade Tojo je ob 37. obletnici japonske zmage nad Rusi pri Mukdenu objavil proglas, v katerem pravi, da je Japonska s to zmago začela svojo veličino. Tedaj je bila prisiljena boriti se z Rusijo za rešitev svojih pravic, kakor se mora tudi sedaj bojevati zaradi svoje obrambe. Usoda japonskega cesarstva bo odvisna od bodočih dogodkov in vsakdo mora biti pripravljen na sleherno žrtve za zmago.

Kitajska

Maršal Čangkaikšek je ameriškega divizijskega generala Steelwella imenoval za načelnika svojega generalnega stana. Ameriški general bo tudi njegov prvi namestnik v vrhovnem poveljstvu.

Irski

Irski vlada je objavila odredbe, ki omejujejo porabo živil. Omejitve velja zlasti za prodajo surovega masla. Tudi prodaja kruha in moke je bila zmanjšana za 20%. Predsednik vlade de Valera je izjavil, da bo delovanje industrije zelo omejeno, ker primanjkuje premoga, vendar pa upa, da ga bo Irski kmalu dobila večje količine.

Kanada

Kanadska vlada je sklenila prirediti plebiscit o tem, ali naj kanadske čete odidejo na bojišča izven Kanade. Kanadski volilci bodo morali odgovoriti na naslednje vprašanje: »Ali ste mnenja, da vlada ni odgovorna za poznejše oblike in omejitve pri načinu nabiranja vojakov in njihove uporabe.« Ta plebiscit bo v drugi polovici maja.

Argentina

Pri zadnjih delnih volitvah je vladna skupina dobila osem, opozicija pa tri poslanska mesta. Pri teh volitvah so zlasti mnogo glasov izgubili prietašji radikalnih skupin.

Severna Afrika: Italijanski tanki na poizvedovalnem pohodu.

Govor sv. Metoda Solunskega

V članku »Cirilova šola v Panoniji« (Slovenec 1942, štev. 47) sem omenil, da drugi irisinski spomenik po svoji globoki verski vsebini in po krepkih pesniških in govorniških oblikah kaže na neko močno osebnost. V knjigi Zarja stare slovenske književnosti sem šel korak dalje in pokazal (str. 48—51), da ta naš najstarejši književni spomenik najpreprosteje razložimo, če ga gledamo kot književno last našega blagovestnika, sv. Metoda, prvega našega nadškofa. Ker pa je bil sv. Metod učenec svojega mlajšega, učencev brata Cirila in po njegovi smrti voditelj njegove književne šole, zato je ta govor obenem odmev Cirilovih misli in oblik.

Ta trditve se bo zdela komu preveč drzna in premalo podprta. Rad priznam, da je ne bo lahko trdno in prepričljivo dokazati. Navajam jo le kot verjetno mnenje ali domnevo, ki nam pomaga, da moremo najstarejši spomenik našega književnega jezika bolj razumeti. Pri preiskavanju starejših zgodovine in književnosti si moramo večkrat pomagati s takimi domnevmi. Naj bo torej dovoljeno, da to domnevo nekoliko pojasnim.

V knjigi Zarja stare slovenske književnosti sem z bogoslovnimi in književnimi razlogi dokazal, da se drugemu irisinskemu spomeniku poznajo ne le sledovi cerkvenoslovenskega književnega jezika, temveč tudi značilni vzvodni, posebej pa Cirilovih in Metodovih verskih misli ter govorniških oblik. Tako značilno oblikovane vzhodne vereke ideje so neovržen dokaz, da je na drugi irisinski

spomenik res vplivala cerkvenoslovenska književnost; tako izklesane verske misli se namreč niso mogle ohranjevati po ustnem oznanjevanju ali izročilu, temveč le po zapisani besedi. S tem je neovržen dokazano, da je slovenski irisinski nagovor sestavljen ali vsaj preoblikovan v dobi Metodovega šolanja v Panoniji, torej okoli leta 870. V tem trdnem zgodovinskem okviru se ta spomenik pokaže v jasnejši luči.

Sv. Ciril in Metod sta se l. 867 več mesecev mudila v Panoniji, po pričevanju Halseke legende skoraj celo leto. A takrat je bila Panonija pod upravo salzburskega nadškofa, ki je po svoji duhovščini skrbno pazil, da ne bi kdo kršil salzburskih cerkvenih pravic. Zato je gotovo, da sveta brata kot tuja duhovnika, ki še nista imela pooblastila od Rima, nista mogla očitno segati v dušno pastirstvo in v cerkveno upravo. Pod varstvom panonskega kneza sta se morala omejiti predvsem na pouk panonskih učencev in na tih priprave za ustanovitev samostojne cerkvene pokrajine. V ta namen sta morala natančno proučiti panonske dušnopastirske razmere in cerkvenopravno vprašanje. Kakor v Moravski tako sta se tudi v Panoniji prilagodila krajevni narečju. Dobro sta proučila prve panonske poskuse v slovanskem jeziku, namreč okorne karantanske in panonske prevode cerkvenih molitev.

Ko sta odšla v Rim, ju je knez Kocelj daleč spremljal in po svojih poslušalcih ostal v etalnem stiku z njima. V Rimu sta dokončno uvidela, da bosta morala stalno ostati v Panoniji in Moravski. Prej sta namreč želela cerkveno upravo tako urediti, da bi bil kateri izmed učencev postavljen za škofa, sama bi se vrnila domov v samostansko samoto ali pa v dušno pastirstvo med Slovani

Sport

Črpajmo novih moči — z delom! O kondicijskem treningu na vrtu in polju

Kdor je vaje športa in dela v naravi, pričakuje z veseljem pomladi. Naveličal se je posedanja v zakurjenih sobah, dovolj je zimskega počitka! Ljudje komaj čakajo toplih dni, ko bodo odložili zimske plašče, ko bo korak postal prožnejši, zemlja suha.

Prijatelje narave bi lahko podelili v dve skupini. Prvo tvorijo tisti, ki se veselijo opravkov z zemljo, s sadnim drevjem, brajdami in vinogradi. Reklj boste, da so to vrtnarji in poljedelci, katerih ne gre prištevati med tako imenovane športnike. Vendar to ni točno. Šport je vsako udejstvovanje, katerega ne vršiš le zaradi gnotne koristi, temveč iz veselja do telesnega dela, ki osvežuje pljuča in poživlja mišice. V drugo skupino športnikov pa spadajo tisti, ki se približujejo naravi posredno: polom lahke atletike, nogometa, planinstva.

Do prave športne sezone je še daleč. Pomlad je doba kondicijskega treninga — ali po domače povedano, telesne priprave. Na napore tekovanja se je treba polagoma pripraviti, zakaj narava ne mara skokov. To je tudi športnikom dobro znano. Zaradi tega ne začnejo takoj, ko se igrške posušijo, z ostrim treningom, temveč s pripravljano telovadbo. Tekovalci so konec zime podobni rekonvalescentom, ki morajo začeti s treningom pomalem, da bi si

brez škode nabrali novih moči za napore tekovanja. V športni teoriji kaj radi govorijo o »dodiranju treninga«, kar pomeni načrtno stopnjevanje napore.

Tisti športniki, ki se ne sramujejo lopate, motike in žage pričnejo s pomladansko telovadbo v obliki vrtnega dela. Taka telovadba je brez dvoma prav tako koristna kakor gimnastične vaje, katere gojijo pri odprtih oknih. V prvi vrsti gre za to, da mišice vsestransko okrepimo. To lahko opravimo v počepu in ležnih oporah, s priklanjanjem trupa in poskoki, lahko pa tudi s prekopavanjem zemlje in s plezanjem po drevju. Verjetno je, da bomo mišice z vedrim delom na vrtu izdatneje utrдили kot pa z vajami, katere gojimo 10 minut in se jih potem naveličamo. Prvi prijatelji narave — in to bi morali biti vsi športniki — se bodo z veseljem oprijeli opravkov, ki so v zvezi s prebujajočo se naravo. Pri prekopavanju zemlje, odmetavanju kamenja in podobnih opravkih pa bodo našli dovolj priložnosti za »specialne vaje«, ki so v delovni obliki prav tako koristne kakor v športnem dresu. Ravno v času, ko je velikega pomena, da bo zemlja kar najbolje obdelana, bomo s tem večjim veseljem »strenirali« na polju in vrtovih. Tako bomo do tistega časa, ko bodo športna igrišča popolnoma suha in urejena, že v dobri telesni kondiciji.

smuške tekme italijanskih in švicarskih akademikov. Med tednom bomo zvedeli za uspehe, katere je dosegel hrvatski nogometaški prvak Gradjanski na svoji turneji po Švici. Da bo naš pregled mednarodnega športa popoln, dodajamo še gostovanje Mitliča in Pallade v Stockholmu. V dvorani Alvikshallen se bosta pomerila s švedskimi prvaki tenisa.

Šport v kratkem

Kanadci so nekdanj uživali glas najboljših igralcev hokeja na ledu. Njihovo vlogo v Evropi so prevzeli Švicarji, ali točneje, SK Davos. Igralci Davosa so si tudi letos priborili državno prvenstvo v hokeju na ledu in dosegli vseh šest zmag. Razlika golov znaša 42:5 v njihovo korist.

Ricarda Zamoro, najpopularnejšega španskega športnika, so povabili v Seviljo in mu zaupali vodstvo treninga španske državne nogometne reprezentance. O uspehu njegovega udejstvovanja bomo zvedeli v nedeljo, 15. t. m., ko bodo igrali Španci mednarodno tekmo s Francozi.

Samu Berliščani bodo gledali mednarodno nogometno tekmo, ki bo 12. aprila med nemškim in španskim predstavništvi v olimpijskem stadionu. Nemška nogometna zveza je sporočila, da radi prometnih težav ne bo prodajala vstopnic interesentom izven Berlina.

V hokeju na ledu bo 22. t. m. v Milanu mednarodna tekma med reprezentancama Italije in Nemčije. To bo prvi oficijelni dvoboj te vrste. Dolej sta se srečali nemško in italijansko predstavništvo samo pri svetovnih prvenstvih in olimpijskih

igrah. V Garmischu l. 1936. so zmagali Nemci s 3:0.

Dunajčani so najboljši plavalci crawla. Nedavno so postavili v štaleti 10×100 m prosto dober čas 11:46,2 in se postavili na čelo nemških plavalnih klubov v tej vrsti tekovanja. Na drugem mestu je štaleta Magdeburga s časom 11:47,3.

Finski športniki na bojišču. O finskih športnikih, katere poznamo tudi pri nas, poročajo, da jih je večina na bojišču. Olimpijska tekmovalca Maki in Leohollo sta zaposlena s službo za zvezo v Karelji, Matti Järvinen je poveljnik napadalnega oddelka, njegov brat Achilles pa je pri oklopnem oddelku. Nadalje čitamo, da je Lehtinen pri pionirjih, Pekuri pri vojaški policiji, znana skakalca Nichten in Kalima pa služita pri protiaeronski artileriji.

Prihodno nedeljo bodo igrali v italijanskem državnem nogometnem prvenstvu po temle sporedu:

Milano: Ambrosiana - Lazio
Livorno: Livorno - Liguria
Modena: Modena - Torino
Napoli: Napoli - Triestina
Bologna: Bologna - Venezia
Torino: Juventus - Atalanta
Genova: Genova - Milano
Roma: Roma - Fiorentina

218.000 lir je padlo v nedeljo na blagajni nogometnega igrišča v Milanu. Kakor čitamo, je sedaj, ko se bliža državno nogometno prvenstvo svojemu višku, vedno več zanimanja. V Milanu je bilo v nedeljo 25.000 gledalcev, ki so plačali skoraj četrto milijona lir vstopnine. Isto število opazovalcev je bilo tudi v Rimu na tekmi Rome z Genovo.

Nedeljski izprehod na deželo

»Poglej, ženka, koliko jajc je v košarici! Kako ste jih le napravili!«

Enako ime.

Gospa je dobila služkinjo, ki ji je bilo ime Ana Marija. Ker je imela isto ime tudi sama, je odločila takole:

»Odslej te bomo klicali Marijana.«

»Dobro. K-ko naj pa vam rečem, gospa?«

»Teleban! Ali nič ne razumeš?« — se zadere gospa.

Naslednji dan je imela gospa v svojem salonu nekaj znanak na obisku. Kar stopi v sobo služkinja, se obrne proti gospodinjini in reče: »Gospa Teleban, telefon kliče.«

40 mučenikov je dobro začelo

Ljubljana, 11. marca.

Po starih vremenskih rekah znani 40 mučenikov so včeraj prišli v deželo in nam naklonili še prvi dan prav zadovoljivo, poljedelcu ugodno vremensko konstelacijo. Naši stari očanci, ki so si v svojem življenju in kmetovanju pridobili najraznovrstnejše izkušnje glede vremena, so izročali od roda do roda izrek, ki je v splošnem zelo utemeljen, namreč: »Kakršni 40 mučeniki, takšni so dnevi skozi štiri-deset dni.« Sedaj v teh časih, ko se meščani zanimajo tudi za poljedelske zadeve, za obdelovanje zemlje, so pač včeraj mnogi nestrpno pričakovali prihoda 40 mučenikov. Vreme je bilo včeraj splošno prijetno. Zjutraj so v višjih plasteh valovile tenke meglice, okrog 11 dopoldne je bilo nebo pet-odstočno oblačno, nato pa se je razlilo sonce s svojimi že toplejšimi žarki. Nastopilo je pretežno jasno vreme. In tako vreme naj ostane vso dobo štiri-deset dni, ko se začnejo prva poljska dela, ko se začnejo oranje in setev raznih pridelkov!

Včeraj je bila najnižja jutranja temperatura še nekoliko pod ničlo. Podnevi pa je bila dosežena najvišja 8,2° C nad ničlo. Davi je bila najnižja — 0,5° C, a kmalu okoli 8 se je že dvignila za 2 stopinji nad ničlo. Barometer je danes dosegel 762,6 mm.

Vsa vremenska opazovanja in vsi zapiski nam pokažejo, da gornji vremenski izrek splošno brez izjeme drži. V zadnjih 20 letih smo imeli večidel prav v tej dobi 40 mučenikov lepo vreme, bila pa so tudi leta, ko so se pojavljali veliki nalivi in celo povodnji. Naj se ozremo na nekatera leta nazaj!

Vremenska doba 40 mučenikov v letu 1940. je bila izredno lepa. Vse dni skoraj je vladalo lepo, vedro in sončno vreme. Skozi 40 dni smo takrat

imeli le 8 deževnih dni, in sicer v marcu 7, v aprilu 20, pa le 1 dan. April je bil zelo suh, zjutraj še prav mrzel. Imeli smo celo zjutraj še —15° C. Proti koncu vremenskega režima 40 mučenikov pa je bilo izredno vroče in soparno vreme. Tako je na primer transformatorska postaja na Črnučah zaznamovala prav zadnji dan, 20. aprila, rekordno temperaturo 23° C nad ničlo.

Leta 1938 smo imeli v 40 dneh le 5 deževnih dni. Pred koncem svojega vremenskega režima pa so nas 40 mučeniki obdarovali prav na velikonočni ponedeljek 18. aprila z debelimi snežinkami, ki so pokrile plan in ravan. Padlo je v ravnini do 15 cm snega, po gorah celo do 30 cm. Pred tem pa so bili dnevi izredno topli in se je dneva toplota gibala med 15° do 18° C nad ničlo. Tudi april l. 1939. je bil izredno lep. Vse je bilo v cvetju, pritiskal pa je mraz, ki je zlasti škodoval sadnemu drevju, posebno marelicam in breskvam, ki so bile v najbujnejšem cvetju.

H koncu naj še pristavimo kratke vremenske podatke o februarju lanskega leta. Lanski februar je bil izredno deževen. V 15 dneh je bilo 7 dni snežnih, 8 deževnih. Meteorološki zavod je lani februarja zaznamoval 188,3 mm padavin, torej mnogo več kakor sta jih letos izkazala januar in februar skupaj. Snega je bilo okoli Ljubljane do 26 cm visoko. Dne 8. februarja je bila najnižja jutranja temperatura 9,8° C pod ničlo, a 19. februarja 9,6° C nad ničlo.

Upajmo, da nam bodo letos pri obdelovanju zemlje in setvi 40 mučeniki zelo naklonjeni. Kaže, da se ne bodo izneverili, ker je tudi današnji dan priazen in vremensko sličen včerajšnjemu.

močne osebnosti. Tako je nastal vzorni nagovor kot opomin k skesani spovedi, kakor nam je deloma (okrnjeno) še ohranjen v drugem irisinskem spomeniku.

Iz povedanega lahko vidimo, da je imel sv. Metod od l. 867 do 870 dovolj priložnosti za proučevanje panonskega dušnega pastirstva in panonskega slovenskega narečja. Saj je to narečje poslušal v razgovorih s Kocljem, z njegovimi poslanci, z odličnimi panonskimi možmi na poti v Rim in nazaj, prav tako tudi s panonskimi učenci in s panonsko duhovščino, ki ga je podpirala in z njim sodelovala. Vrh tega je moral dobro proučiti že prej v slovenski jezik prevedene molitve. Po vsem tem je razumljivo, da je v svojih panonskih govorih uporabljal tudi značilne oblike panonskega narečja. Tako tudi v govoru, ki nam je ohranjen v drugem irisinskem spomeniku.

Sv. Metoda elave papeška pisma 9. stoletja, obdučujejo ga jezikoslovci in zgodovinarji 19. in 20. stoletja, kardinal H. Pellegrinetti pa ga povečuje kot značilno izvirnega velikana pred Kristu-eovimi blagovestniki vseh dob. Torej ni brez pomena, da je edini njegov ohranjen govor zapisan v starem panonskem narečju kot naš najstarejši književni spomenik; a vme so pomešane tudi oblike starega cerkvenoslovenskega književnega jezika, ki sta ga izoblikovala sveta solunska brata. To sem s potrebno znanstveno previdnostjo pokazal v knjigi Zarja stare slovenske književnosti — sicer ne kot trdno dokazano resnico, ampak kot verjetno mnenje, ki nam pomaga, da drugi irisinski spomenik jasneje razložimo. Začetek naše književnosti je torej tako ozarjen in odklovan, da je vreden največje pozornosti mednarodne bogoslovne, zgodovinske in jezikoslovne znanosti. F. Grivec.

Francesco Perri

83

Neznani učenec

Zgodovinski roman iz Kristusovih časov. Prevedel dr. Joža Lovrenčič

»Ne dotikajte se je, ni obsedena, samo njeno telo je bolno. Ali nisem obljubil, da bom danes nekoga ozdravil?«

Potem se je sklonil nad ženo, ji ljubeznivo položil roko na čelo in jo z imenom poklical:

»Miriam!«

Kakor bi se zbudila iz težkih sanj, je grešnica odprla oči, sedla in zmeden gledala okoli sebe.

»Raboni... slišala sem tvoj glas. Si me klical?«

»Da, klical sem te,« je rekel Jezus in jo prijel za roko. »Ker si mnogo ljubila, ti bo mnogo odpušeno. Vstani in pojdi, odpušeni so ti tvoji grehi.«

II.

1.

Pohujšanje, ki ga je zbudil ta dogodek v Jeruzalemu, je bilo nezasišano. Neki človek, neki preprosti mizar iz Galileje si je upal, ko je povzročil v hiši nekega Tazeja zgledovanje, govoriti bogokletne besede in si prisvajati moč, ki jo ima samo Bog: moč odpustiti grehe.

Morali bi ga kamenjati.

In res, mnogi mladi gorečniki so iskali Jezusa, da bi ga privlekli v tempelj pred učnike postave; a ko se je hladno poslovil od Simona Gabaveca, je krenil proti Betaniji.

Tudi Marko se je bil odločil, da ga ta dan poišče, a se je v zadnjem trenutku premislil. Sram ga je bilo kot Rimljana, da bi se dal videti v družbi galilejskih deželanov, zlasti še, ker je bil

v mestu praznik in so ceste mrgolele vojakov in ker je bil Poncij Pilat še v trdnjavi Antonija.

In potem se zaradi tega. Odkar se je vrnil s svojega pohoda v Arbelke rupe, se med ljudstvom ni več prikazal. Vedel je, da so ga Judje imenovali »Prekleti« in »Mladi Rimljan, ki je dal ubiti svojo mater«.

Zato se je odločil, da poišče Jezusa izven mesta. Pod večer je torej vzel s seboj svojega zvestega sužnja Simona in starega Megaklesa ter odšel tudi on skozi Jerihonska vrata proti Betaniji, kjer se je Jezus običajno večkrat ustavljal v hiši Simonovega sorodnika Lazarja.

Pa ga tudi v Betaniji niso dobili. Ko se je tam Jezus nekoliko odpočil in oddahnil, je odšel dalje proti Galileji.

»Pojdimo tudi mi!« je rekel Marko.

V Jeruzalemu ga je tlačilo kakor mora in samo podežele in njegova samota sta mu bila v tolažbo. In poleg tega je bilo še vreme lepo. Soparni dan se je umaknil večeru, katerega je zahodnik ohladil, in sonce se je že skrillo za zlato zaveso Sredozemskega morja. Stevilni božjepotniki so se z osli in velblodi vračali domov in po belih oblakih, ki so se kopičili nad gorekimi vrhovi, napovedovali dež.

Prijetno je bilo potovati v večernem hladu.

2.

Marko in njegova sužnja so potovali do pozne noči in še ves naslednji dan, a Jezusa niso dohiti. Šel je bil s svojimi učenci proti Tiberiji. V Tiberiji pa so izvedeli, da je Jezus pred kako uro, ko je ozdravil nekaj bolnikov, odšel v Kafarnaum.

Tedaj je tudi Marko s svojima spremljevalcema krenil proti tej vasi.

Bilo je popoldne. Marko je šel s takim srcem, kakor bi ga težila skala. To so bili kraji, kjer so napadli Varilijino spremstvo, kjer so jo ugrabili

in kjer jo je zadnjič videl, ko ji je oči že zastirala smrt. Ko je pridvignil oči, je videl Arbelke gore, kjer je na njihovih golih obronkih prehajala močna večerna svetloba v vijoličasto. Tam v tistih gozdovih je bila ubita njegova mati. Vsa bridkost njegovega življenja se je obenem strnila, kakor da bi pripravljala njegovega duha za nekaj, kar naj bi bilo etalno.

Ko so zavili okoli nekega ovinka na cesti, so ne pričakovano zagledali ob vnožju nekega griča množico ljudstva, kakor bi tam taborilo. Pospešili so se in ko so prišli bliže, je opazil Marko sredi med ljudstvom Jezusa.

Sedel je na ekali in ob njegovih nogah po travi so bili učenci, pred njim pa s svojimi lepimi rdečezlatimi lasmi Miriam iz Magdale. Božjepotniki — kakih dva tisoč jih je bilo in so bili vsi reveži, oblečeni v cunje in s sledovi trpljenja v obrazu — so ga poslušali kakor zamaknjeni. Jezus je oznanjal njihovo kraljestvo, dar njihovega odrešenja in prihod novega človečanstva.

Marko se je prblizal množici, sedel tudi sam in poslušal.

Cez nekaj trenutkov je strahoma pogledal okoli sebe: zdelo se mu je, kakor bi bil izven nevsnosti. Bilo je, kakor bi ob Jezusovem glasu se širila jasnina neba, kakor bi izginjal čas in prostor, kakor bi prihajal iz globin oddaljen, zamokel odmev, ob katerem je mislil Marko — po neki čudni podobnosti — na bajko o titanih, iz prahu katerih so se rodili ljudje. In rabi iz Nazareta je govoril, kakor bi bile njegove besede namenjene božjemu drodu, ki ga ima vsak človek v sebi, da je drhtel in kot nikdar sluten odmeval. Tudi on je govoril o skorajšnji preobrazbi sveta, a ni oznanjal kakor hierofant iz Lolijnega templja ali Janez Krstnik kakoga glasnika, temveč se sam oglašil kot povzročitelj novega življenja.

Poslušajoč ga, je Marko z začudenjem ugotov-

vil, da je med filozofijo njegovega starega učitelja in naukom novega modrijana nekaj skupnega. Oba postavljata »redišče življenja z zemlje v neskončnost, prenašajoč ga izven sveta, vendar se razlikujeta. Megaklesova modrost se izgublja v neomejeno odpoved, ki utrjuje in suši duha, in je ob njej krepost kakor cvet v samotni, katerega barve in vonja se nihče ne veseli, medtem ko buči Jezusov nauk nepopisno in neskončno upanje, ki je polno ljubezni do vseh ljudi kot do bratov, ne razlikujoč sloyev in rodu, ker so vsi v čudovitem sorodstvu združeni z Bogom.

Dioniza in njegov prihod si je predstavljaj Marko kot boga, ki razpolaga z vsemi čari sveta. Prišel naj bi za izbrance, za tiste, ki naj bi bili že po svojem družabnem položaju izvoljeni za veselje in erečo. Spomnil se je, kako je v tistem daljnem jutru, ko je šel proti Jeruzalemu in srečaval žalostne množice božjepotnikov, namenjenih za pasho v sveto mesto, ugibal, kako naj bi mogel Dioniz tako bedno človeško družino, obremenjeno z vsemi slabostmi, učiti veselja. Zdelo se mu je, da je kaj takega popolnoma izključeno.

Zdaj pa kliče Jezus, oznanjevalec novega kraljestva, k sebi zapuščene, reveže, bolnike, ki nimajo nič in živijo od dne do dne kakor ptiči, in ustvarja z njimi izbrano družbo nove človeške skupnosti.

»Blagor žalostnim,« je rekel Jezus z glasom, ki je šel do srca kakor žarek v tiho vodo, »zakaj ti bodo potolaženi.«

»Blagor ubogim v duhu, zakaj njih je nebeško kraljestvo.«

»Blagor tistim, ki iščejo in ljubijo mir, zakaj samo ti bodo posedli zemljo.«

»Blagor tistim, ki trpijo zaradi pravice, zakaj ti bodo z zmago ovenčani.«

»Blagor čistim v ercu, zakaj ti bodo Boga gledali.«

Papagaj rešil s svojim vreščanjem na stotine ljudi gotove smrti

Iz zgodovine nam je znan primer o kapitol-skih gosih, ki so s svojim krikom opozorile rimsko moštvo na preleto nevarnost ter tako rešile rimsko trdnjavo. Izgleda, da so sedaj dobile te gosi tekmeča v papagaju Juki, ki je s svojim vreščanjem rešil gotove smrti prebivalce meksikanske vasi San Juan.

To je bilo pred zadnjimi velikimi potresi, ki so do tal porušili med drugimi meksikanskimi kraji tudi vasi San Juan. Potresnih sunkov pač nihče ni mogel predvideti, ker se takšne naravne katastrofe v tamošnjih krajih v zadnjih letih niso dogajale. Zato so po napornem delu vsi ljudje legli k počitku in globoko zaspali. Med drugimi se je pogreznil v prijeten sen tudi kmet, ki je bil daleč naokoli znan kot veliki ljubitelj živali. Na svojem domu jih je imel vse polno. Poleg različnih štirinožcev, je bilo tudi precej ptic. Med njimi je užival posebno gospodarjevo naklonjenost velik pisan papagaj.

V neki poletni noči je prišel papagaj v sosednji sobi naenkrat razgrajati. Z velikim in močnim vreščanjem se je zaganjal v šipe, s kljunom razbijal po vratih in po sobi premetaval vse stvari, do katerih je prišel. S svojim početjem je prebudil kmeta. Gospodar je vstal in odšel v sosednjo sobo ter je hotel pomiriti vznemirjeno ptico. Nežno jo je gladijal po perju in glavi. Toda vsa njegova nežnost ni prav nič zalegla. Papagaj je ostal še nadalje nemiren in se je venomer zaganjal v šipe. Kmet je odprl okno. Papagaj je hitro srfotal na

bliznje drevo in je divje vreščal še dalje. S tem je vznemiril okoliške pse, ki so pričeli vsi lajati. Po vasi je nastal splošen nemir. Ljudje so se prebudili iz spanja in veliko jih je stopilo na dvorišče, da se osebno prepričajo o razlogu za vznemirjenost pri živalih. V tem trenutku so zemljo narahlo zazibali prvi potresni sunki, ki so bili še tako slabi, da jih ljudje v spanju sploh ne bi čutili. Prvim slabotnim sunkom so sledili še hujši. Končno so pa postali tako močni, da so se v vasi podrla vse hiše. Potres je bil tako silen in močan, da so se tako lesene kakor zidane hiše sesedale, kakor bi bile napravljene iz lepence. Drevje se je globoko priklanjalo in posamezne potresne sunke je spremljalo volto in močno bobnenje.

Zaradi papagajevega vreščanja in laježa psov so ljudje pravočasno zapustili svoje domove in so se tako rešili gotove smrti. V znak hvaležnosti so vasičani papagaju postavili na sredi vasi bronast spomenik.

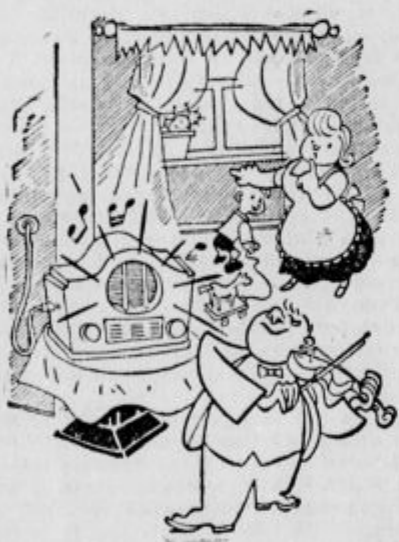
Kondorji odnesli tri fantičke

Argentinsko časopisje je v zadnjem času objavilo poročilo o naslednji neverjetni dogodivščini treh pastirčkov: Na podnožju andskega gorovja, ki doseže svojo najvišjo točko v vrhu sv. Lovrenca (3600 m), so v bližini vasi pri Rio Oro nekega dne pasli trije fantički svoje ovce. Ko so bili pastirčki vsi zaverovani v svojo igro, so se visoko nad njimi pojavili trije veliki kondorji in krožili dalje časa nad čredo ovac, potem pa so se spustili navpično navzdol. Kondorji se pa niso pognali v čredo ovac, temveč med dečke. Vsak kondor je pograbil s kljunom in kremplji svojo žrtev ter se z njo pognal v oblake. Ljudje, ki so opazili ta prizor, so obstrmeli. Pograbili so za puške in pričeli zasledovati ptice roparice, ki so se vedno bolj izgubljale med oblake. Streljati nanje niso smeli, ker bi lahko zadeli tudi pastirčke. Če bi pa zadeli ptiča, bi fantiček padel z višine s tako silo na zemljo, da bi se razbil. Zato so se vdali v usodo in bili prepričani, da svojih pastirjev nikdar več ne bodo videli živih. Kako veliko pa je bilo presenečenje njihovih staršev, ko so se fantički čez nekaj dni vrnili domov zdravi in veseli! Svojim staršem so otroci pripovedovali, da so jih kondorji nosili nekaj časa po zraku, nato jih pa odložili ob višje ležečem obronku gore ter takoj odleteli dalje. Na tem kraju so jih pozneje našli ljudje vse prestrašene in obnemogle. Najprej so jih pokrepčali, nato pa odpeljali na njihove domove.

Z ženskega zborovanja.

»Da, tako je, drage moje. Možki so vseskozi sebični in naduti. Razen tega pa še neumni. Toda me se ne bomo nehale borili, dokler ne bomo dosegle enakopravnosti z njimi.«

Domač koncert

»Psi! Psi! Ali ne čuješ, kako igra očka s filharmoničnim orkestrom?«

Oporoka osmih bojnikov

Hammond mirno odpre vrata, pomigne enemu izmed policistov, ki so zunaj čakali, in mu nekaj veli. Policist pokima ter odvrže nezvestnega Graya.

»To ni blo priznanje, gospod Hammond!« vzroji polkovnik Westfall. »Omedlevica gospoda Grayja ima lahko različne vzroke!«

»Docela umevam Vašo željo, da bi branili svojega starega vojnega tovariša, gospod polkovnik, mirno odvrne Hammond. »Zal pa ni niti najmanjšega dvoma, da je Gray res okriv, da je bil vojvoda umorjen. — Ni pa Gray njegov morilec.«

»Kdo je morilec?« v svojem razburjenju Mac Allister par zakriči.

»Gospod Hartington Crew,« hladno odgovori Hammond.

Kakor bi bilo treščilo v salon. Lady Finsbury presunljivo krične.

»Odvetni?« kriči lady. »Naš zastopnik in upravitelj?«

Tudi Kennedy plane po koncu, z robcem si otira svoje vroče čelo ter pozorno opazuje odvjetnika.

Svinčnik v Bazilovi roki se trese kakor šibica v vodi. Notes je častnikarji že zdrknil na tla, ne da bi bil opazil — ves čas je namreč stenografiral — zdaj pa njegov pogled šviga od Hammonda do Crewa. Toda železno miren sedi odvjetnik na svojem stolu, le osupel gleda Hammonda.

V hipu nastane v salonu grobna tišina.

»Ali eem prav slišal, gospod Hammond?« Crewovo vprašanje preseka tišina.

»Ne vem, gospod Crew — domnevam pa, da ste. Obtožujem Vas, da ste umorili lorda Finsburyja, vojvodo Stanfordskega, in Leslieja Cambella!«

»Kar obadva hkrati?« z žgočo ironijo vprašuje Crew.

»Obtožujem Vas še, da ste poskušali tudi mene umoriti.«

»Ali je to vse?«

»Po črki pisane postave Vas ne morem obtožiti nobenega drugega hudodelstva več — če pa preidem okvir pisane postave, Vas obtožujem še, da ste nameravali umoriti tudi gospoda Mac Allisterja in polkovnika Westfalla.«

»Morebiti bi Vas smel prositi, da bi svoje trditve tudi dokazali?«

»Rad — če se Vam seveda ne zdi, da bi bolj pametno storili, ko bi kar priznali.«

»Marsikaterikrat eem že bil pred sodiščem, gospod Hammond, pa še nikdar nisem slišal, da bi bil kdaj kdo priznal dva umora, ne da bi ju bil zagrešil.«

»Jaz tudi še ne, gospod Crew. Morda pa bi radi zdaj vpričo teh poslušalcev pokazali svojo slovečo zgovornost in zagovorniško spretnost?«

»Zgolj Vašo noro obtožbo bi rad zavrnil, gospod Hammond — pa nič drugega.«

»Pa naj bo tako! Kakor pač hočete, gospod Crew! Torej bom umor podrobno razložil.«

»Hvala.«

»Kako ste dognali, kdo prav za prav je Thompson, morem kajpada samo domnevati...«

»No, tale Vaš začetek pa mnogo obeta, gospod Hammond! Ali tudi vse drugo samo domnevate?«

»To boste skoro izvedeli, gospod Crew! — Nekako pred enim letom ste bili — kakor eem — sama sami izpovedali — z lordom Finsburyjem na gradu Stanford. Takrat ste to opazili, da ima eno oskrbnikovo oko čudno razporejeno puncico. Slučajno ste to omenili Grayju. Vpričo tega znamenja se je temu takoj posvetilo, da Thomson ne

Mali oglasi

Službe

Iščete: Službo iščem

Imam bolešno ženo. Zaposlitve iščem kot sluga kjer koli. Ponudbe upravi »Slovenca« pod »Zelo potreben« št. 1460.

Stanovanja

Iščete: Stanovanje

eno- ali dvosobno 1800 družina dveh oseb. - Ponudbe na upravo »Slov.« pod »Takoj ali pozneje« št. 1563.

Uvajenci

Vajenca

za slikarstvo in pleskarstvo takoj sprejemem. - N. slov v upr. Slov. št. 1563.

Prodamo

Cvetje, sadje

po najnižji ceni se dobi pri Balohu, Kolodvorska 18, dvorišče; tel. 39-66.

Radio aparat 4 + 1

prodam za 1700 lir. N. slov v upr. »Slovenca« pod št. 1472.

Kupimo

Seno - drva za kurjavo

Rabimo vsakega blaga po več vagonov. - Ponudite nam seno v balah sladko, polsladko in kislo, drva trda - cepanice. Sifra »Za takoj« št. 1573 upr. Slov.

Naročajte in širite

»Slovenca« !

LJUBLJANSKI KINEMATOGRAFI

Predstave ob delavnikih ob 16 in 18.15, ob nedeljah in praznikih ob 10.30, 14.30, 16.30, in 18.30

i oživljajo častnikarja v porisnic, v muzeju zločincev in v klubu smrti

Skrivnostno odkritje

po rom. Edgarja Poe, v glavni vlogi Paul Wegener. Film napetja št. od »Frankensteina«

KINO SLOGA - TEL. 27-30

Slavna Sem Benelličeva pesnitev na filmskem platnu Eden največjih filmov sezone

Noč maščevanja

Amadeo Nazari, Clara Calamai, Osvaldo Valenti, Valentina Cortese itd.

KINO MATICA - TEL. 22-43

Prekrasen film iz slavne benečanske zgodovine, »pejpeja junačva in vročega patriotizma

KAP.TAN TEMPESTA

Doris Duganti, Carla Candiani, Adriano Rimoldi, Carlo Ninchi

KINO UNION - TEL. 22-21

Službe

Dobe:

Skromno, pridno dekle

za vsa hišna dela takoj sprejem v stalno službo. Plačam dobro. Slomilova 31, zgornji zvonec.

Obdelovanje vrta

in gospodarsko - hišnega dela vajena neoporečna

zakonca se sprejmeta v Ljubljani. Stanovanje s sobico in kuhinjo v hiši.

Ponudbe z navedbo dose-danega službovanja pod naslovom: »Vrtar 1574«

na upravo »Slov.«

Dolrpeča je v cvetju življenja, spravljena z Bogom, angelsko dobra, najplemenitejša žena, oziroma hčerka, sestra, teta, nečakinja, sinaha in svakinja, gospa

Berta Mlakar roj. Čebtron

Najdražjo pokojnico spremimo k večnemu počitku v četrtek, dne 12. marca 1942, ob 4 popoldne iz kapele sv. Jožefa na Zalah k Sv. Križu.

Ljubljana, Rihenberk, Ajdovščina, 10. marca 1942.

Zalujoči: Zeljko Mlakar, magistratni uradnik, soprog, ter rodbine Čebtron, Bukovec, Kramar, Rustja, Mlakar in ostalo sorodstvo.

more pač nihče drugi biti kakor Leslie Cambell, ki se svetu že ekoraj dvajset let skriva pod tem napačnim imenom. Takrat ste zasnovali svoj hudičev načrt. Poznali ste šibko točko v oporoki osmih bojnikov: da sme vse premoženje svobodno uporabiti tisti, kdor bo vse druge preživel. Zato ste hoteli odstraniti vse prizadete gospode, razen svojega sokrivca Graya. Nato bi Gray podedoval vse to ogromno premoženje — in — Vi bi z njim delili! Vaša prva žrtev je bil Cambell, druga pa lord Finsbury! Drugih dveh žrtev, ki ste si jih izbrali, bi se bili lažje iznebili. Oba gospoda namreč prebvala v čezmorskih deželah, v Indiji in južni Afriki. Slišal eem že, da človek v Indiji morilca lahko najame za nekaj beraskih grošev. In če bi v Indiji in južni Afriki nenadoma izginila dva človeka, ki si sploh v sorodstvu nieta bila, bi pač nihče ne sodil, da je to dvoje takorekoč v zvezi. Če pa bi kdo vendarle kaj sumil, bi seveda nihče ne mogel zveze dokazati.

»Dosele eem slišal zgolj Vaše podmene, gospod Hammond!«

»Saj Vam kaj drugega tudi povedati ne morem, gospod Crew, dokler svojih zločinov sami ne priznate.«

»Pravi! Pa ostanimo pri Vaših podmenah, gospod Hammond!«

»Dokler bo treba, gospod Crew! — Lord Finsbury je bil umorjen, kakor eem že dejal, nekako ob štirih. Zdaj pa poglejmo, kje sta gospoda Crew in Gray takrat bila! Gospod Crew pravi, da je od treh do štirih petnajst bil v knjižnici. Čas od treh petnajst do štirih petnajst potrjuje gospod Gray — drugi pa nobeden! Gray trdi, da je tudi bil v knjižnici, in sicer od treh petnajst do petih pet. Njegovo izjavo potrjuje gospod Crew — drugi pa nobeden! Crewa je več ljudi videlo od štirih pet-

najst do štirih enainvajset. Dozdeva se tedaj, kakor da bi ta dva gospoda imela neoporečen alibi za čas od treh petnajst do štirih enainvajset. Pa se le dozdeva tako! Nekako ob štirih deset je baje Crew potrkal na vrata vojvodove pisarne. Pravi, da ni dobil odgovora, in da so vrata bila zaklenjena.

»Lord Finsbury je takrat bil že mrtev, kakor je ugotovil sir Henry. Ampak Crew je nalašč govoril o zaklenjenih vratih. Medtem se je bilo namreč tole zgodilo: Nekako ob štirih je Crew stopil k lordu Finsburyju v njegovo pisarno — vrata med knjižnico in lordovo pisarno so bila odprta! Kdo ve, s kakim izgovorom je nato lorda izvil ven v zimeki vrt, kjer ga je ustrelil z revolverjem, ki je imel glušilno napravo! Lord, ki seveda niti slutiti ni mogel, da so med gosti njegove hiše hudodelci, je šatuljo z demanti pustil kar na mizi v svoji pisarni.

»Gray pa je medtem tole opravil: Najprej je pri vratih v lordovo pisarno prisluškoval. Ko je slišal, da so vrata iz pisarne v vrtno dvorano zaprla, je brž iz knjižnice smuknil v pisarno, tam pobral demante z mize, zaklenil vrata v knjižnico ter se pri drugih vratih vrnil v knjižnico. Nevarno to ni bilo. Ko bi ga bil kdo videl — kar pa ni bilo verjetno —, ko je prihajal iz pisarne, bi mu bil pač pripovedoval, da bi bil z lordom Finsburyjem rad govoril, da pa so vrata iz knjižnice v lordovo pisarno zaklenjena in da je zato moral pri treh vratih v pisarno in nazaj v knjižnico. Nato je Gray mirno čakal v knjižnici, dokler se ni vrnil Crew, k je bil med tem vojvodo ustrelil. — Upam, da me razumete, gospod Crew?«

»Vaše podmene so jasne in logične, gospod Hammond. — Imate kar dobre dani za velikega hudodelca!«